

ORICIT AR PĂREA DE CIUDAT

PIESĂ
ÎN
TREI
ACTE
(PATRU
TABLOURI)

DE
DOREL
DORIAN

Letiția Dinu	26—27 ani ;
Horia Drăgan	32—35 ani ;
Nicolae Roșca	41—43 ani ;
Aurelia Viespe	18—20 ani ;
Mihai Albu	30—35 ani ;
Alexe Munteanu	spre 40 ani ;
Maria Roșca	32—33 ani ;
Tudose Catrina	peste 50 ani.

Acțiunea — în zilele noastre.

Fotografia de pe pagina anterioară : Vera Moisescu (Letiția) și Eugenia Ba-
laure (Aurelia) în spectacolul Teatrului de Stat din Ploiești

A C T U L I

T A B L O U L I

În scenă — locuința Letiției Dinu.

O cameră mobilată cu gust, un vestibul — cît să marcheze intrarea în apartament, o ușă dublă sau, poate, un glasvand spre o a doua încăpere și o comunicare, în sfîrșit, spre o terasă, de preferință spre rampă. Prin perdeaua descoperind în fundal singura fereastră a încăperii — luminile orașului. E seară tîrziu; zgomotul străzii, cu intermitențe — atenuat; atmosfera, intimă. O masă ornată — cinci tacimuri își așteaptă invitații. În rest : fotolii, un aparat de radio, telefon — nimic neobișnuit, în afara unui colț, mic birou-atelier, cu o planșetă pliantă fixată direct în perete, un taburet înalt, un lampadar modern-proiector și nenumărate schițe, fotografiile etc., într-o neglijență deloc supărătoare.

La ridicarea cortinei, în scenă — Aurelia Viespe, 19 ani (pentru ai casei — Reli), și ingi-nera Letiția Dinu, 27 de ani, cuceritoare prin simplitate, degajare și simpatia la care obligă spontan.

LETIȚIA (*la telefon*): În seara acea-
sta, nici într-un caz... Nu înțeleg
urgența, e trecut de orele 9... (*Ezită.*)
Și-i o seară foarte importantă pen-
tru mine. (*Subit amuzată.*) Nu!
N-astept nici un logodnic... Mă pre-
gătesc să-lucid! (*Revenind la to-
nul anterior, sobru.*) Mîine neapă-
rat! Tot materialul. Inclusiv cal-
culul economic... (*Din nou amuzată.*)
Faptul că-i luați apărarea nu mă
convinge. Sînt rea. Nu-l grațiez!
(*Iar alternanța.*) Schițele, sigur. Plus
anexa doi. Totul!... Nici onomastică...
Nu! Sînt născută în august... (*Apoi,
confidentă.*) Am reușit să conving
patru nebuni să se adune în jurul
aceleiași mese... Pentru proiect, ați
ghicit. Și-n numele lor... Mulțumiri!...
Nu! Tot îlucid. Pentru că întîrzie
și nu s-a ținut de cuvînt... La fel.
Noapte bună! (*Inchide telefonul.*)

AURELIA (*descoperire imensă*): Le-
tiția, tu ești logodită!

LETIȚIA: Ei, cum să fiu?! Aș fi
știut...

AURELIA: Leta, te rog! Viața mea
sînt secretele. Jură-mi pe salata de
boeuf!

LETIȚIA: Întreabă mai bine cu cine
am vorbit... Nici n-o să-ți vină să
crezi.

AURELIA: Cred tot ce vrei... Numai
cu cine ești logodită... Te rog! Ultima
mea dorință! Sau cel puțin un indi-
ciu: dacă va fi astă-seară aici, prin-
tre noi.

LETIȚIA: Va fi... (*Impresionată și
acum.*) Dar înțelege și tu, am vorbit
cu Nicolae Roșca, din minister...
Unul mare de tot. Un inspector!

AURELIA (*cu ale ei*): Dacă e printre
oaspeți, îl descopăr urgent. (*Și adu-
nînd cartonașele cu numele invita-*

- tilor.) Drăgan, nu! Se exclude, ca fiind violent, scheletic și rece... Munteanu — la fel, aflându-se la sute de kilometri...
- LEȚIȚIA: Or, tocmai acest Roșca, înțelegi, a primit sarcina să facă pînă luni dimineață o expertiză a proiectului nostru. Nu ți se pare ciudat?!
- AURELIA: Ar mai rămîne Albu... Ei, nu... Un romanțios!
- LEȚIȚIA: Asta în timp ce stimabilul nostru Horia Drăgan — exclude-l neapărat! — a promis că va lăsa un exemplar al proiectului la direcție și, evident... a uitat! Nu, trebuie neapărat să-lucid...
- AURELIA: Cred că ajunge exclude-rea, Leta. Două sancțiuni sînt prea mult.
- LEȚIȚIA: Vorbesc de Roșca, Reli! Voia să mă întîlnesc cu el în oraș și să-i aduc eu cele 17 planșe, schițele, totul... Asta la nouă seara, pe ploaie, și cînd aștept musafiri.
- AURELIA: Sau poate tot Munteanu?... O sută de kilometri în plus, una în minus... în fond, fetele de azi...
- LEȚIȚIA: Pentru că Roșca, înțelegi, ar fi vrut să studieze proiectul încă în cursul nopții... Nu-i ajunge o duminică...
- AURELIA (disperată): Leta, înnebunesc! Eu te logodesc cu toți trei! (Sună din nou telefonul.)
- LEȚIȚIA (la telefon): Alo... da... V-am recunoscut după voce... Cum? Să treceți dv. să-l luați?... Nu... Nici un deranj. Dar mă gîndeam... Am ezitat, cred, din cauza surprizei... De altfel, dacă veniți după nouă, o să ne cunoașteți pe toți. Vreau să spun, pe toți care am lucrat la proiect. (Enumerînd.) Pe Albu... Da, chiar Albu Mihai. E un băiat foarte bun... Scrie și versuri... Nu, n-are alte vicii...
- AURELIA (aparte, își continuă calculul): „O bucură și n-are alte vicii...” Să-i punem lui Albu un plus.
- LEȚIȚIA: Și pe Munteanu... Cum? Îl știți și pe Munteanu? Noi îl numim „marele retras în tăcere”..., „marele „eschimos”...
- AURELIA: „Retras”..., deci fără plus. Și „eschimos”, pe deasupra...
- LEȚIȚIA: Pe Drăgan, da... Nu vi-l mai recomand.
- AURELIA: Minus mare — e clar! Se anulează direct!
- LEȚIȚIA: Și să n-o uit pe Reli, adică Aurelia Viespe, desenatoarea noastră. Nu. Are numai 19 ani... Cum 93? O
- confundați. Trebuie să fie o altă Viespe, bătrînă... Vă aștept!
- AURELIA (imitînd-o): „Aurelia Viespe, 19 ani, desenatoarea noastră...” (Apoi, cu reproș.) Bine că nu i-ai spus că sînt și într-o bluză vernil...
- LEȚIȚIA: De unde pînă unde vernil? (Intr-adevăr, e de altă culoare.) Zi, cu cine m-ai logodit?
- AURELIA: Cu nici unul! Nu trebuia să mă amesteci! Te las fată bătrînă!
- LEȚIȚIA: Lasă-mă cum vrei tu... Dar adevărul e că, de cite ori vorbesc cu Roșca, încerc nevoia de a ciștiga timp, de a-i da cît mai multe detalii, de a fi spirituală...
- AURELIA: Ei, ce să zic... dintr-un spirit în altul.
- LEȚIȚIA: Pentru că mi-e teamă de el. Mă inhibă!
- AURELIA (deconcertată): Inhibă? Adică te urmărește, cum ar fi craiul de verde...
- LEȚIȚIA: E un termen medical. O paralizie a unui centru nervos.
- AURELIA: Termină, Leto! Ca tip... Ce, eu sînt medic?!
- LEȚIȚIA: E circumspect. Cu o ironie discretă...
- AURELIA: Nu cînd vorbește, dragă. Cînd tace! Vreau să zic, ca bărbat...
- LEȚIȚIA: Patruzeci de ani... Patruzeci și doi... Cu o privire rece, atentă...
- AURELIA: Și îți evită privirea, cunosc. Cei mai periculoși!
- LEȚIȚIA: Dimpotrivă! Căutîndu-ți ochii mereu, de parcă te-ar sfredeli...
- AURELIA: Ei nu, că ești demodată cu totul. Cum să te sfredelească cu ochii? Asta-i cel mult o impresie... Și ochii nici nu sînt un criteriu. Vivacitatea, da! Febrili, bunăoară, divorțează... Treizeci și unu la sută... De asta l-am și scos pe Drăgan. Bononii, dimpotrivă, rezistă... Nu ezită! Albu rămîne o șansă, serios!
- LEȚIȚIA: Ești o neună, Reli...
- AURELIA: Neună, eu?! Păi să-i fi dus eu proiectul lui Roșca! Și nu la nouă — la douăsprezece noaptea. Pe ploaie torențială! Taifun!... Nici nu i-l desfăceam! Nu! N-apura el să-l vadă... Uite așa îl luam: „Acest proiect, aceste șaptesprezece planșe, dintre care douăsprezece în tuș, sînt desenate de mine... Și eu nu desenez mecanic, tovarășe Roșca! Gîndesc... Plus intuiția mea de desenatoare, șefă de promoție, neîncurcată serios pînă la 19 ani cu nici un bărbat... Ei bine, în numele în-

crederei dumneavoastră necondiționată în anonima Aurelia Viespe, în vîrstă de nouăsprezece ani — știți ce înseamnă nouăsprezece ani? — semnați, vă rog, vizați-l, că-i subtil... Și dacă da, încredere pentru încredere, vă și iubesc.“

LEȚIȚIA : Cum să-l iubești ? !

AURELIA : Ca pe un bun psiholog. omule, pe un om adevărat ! Și nu iubire-iubire... Eu ziceam așa, să-l respect, să-l admir.

LEȚIȚIA : Nu, Reli ! Roșca e un altfel de om. N-are nimic din bărbații care ți-au făcut ție curte.

AURELIA : Mie ? (*Dramă imensă.*) Nu mi-a făcut nici unul. Și cum mă văd cu negul ăsta pe obraz... Uită de suflet, tu ! Uită de rest !

LEȚIȚIA : Roșca e foarte serios, foarte grav... E bătrîn !

AURELIA : Spuneai că are patruzeci-patruzeci și doi de ani. Or, tatăl meu la patruzeci și doi, dacă te interesează...

LEȚIȚIA : Sau poate nu-i bătrîn... Dar am auzit de el încă din timpul practicilor mele de vară, ca studentă, la Bicăz, la Borzești... Și cei de acolo auziseră și ei de Roșca, încă de pe alte șantiere, mai vechi. Înțelegi ? De omul acesta se aude de aproape douăzeci de ani. A fost peste tot, e peste tot...

AURELIA : „... pe pămînt ca și-n ceruri.“ Devii mistică, tu, și facem și cultul ăla, cum se numește, al personalității lui Roșca !

LEȚIȚIA : Iar acum, imaginează-ți, ca și cum ar fi aflat că noi trebuie să prezentăm un proiect — primul nostru proiect —, a ajuns și-n minister, inspector cu tehnica nouă. Ei, ce mai zici ?

AURELIA : Ba !

LEȚIȚIA : Ce ba ?

AURELIA : Pot să jur că e înșurat de la șaisprezece ani, din principialitate acerbă, și are o nevastă urîță.

LEȚIȚIA : Frumoasă, Reli ! Și nu numai frumoasă, dar, cum să-ți spun ? inversul tău.

AURELIA : Inversul, da ? Află atunci, te rog, că am dat și probe la film. Și toți regizorii, dacă ar fi fost desțepți...

LEȚIȚIA : Nu fizic, Reli. Invers ca fel de a fi. Nu strigă, nu pretinde nimic, nu bate din picior.

AURELIA : Atunci îl înșeală... Ceva tot trebuie să facă !

LEȚIȚIA : E muziciană, Reli ! Drăgan spunea că ar fi ascultat-o odată la

un concert. Un recital de lieduri. (*Pauză.*) Spune-mi de ce l-ai exclus pe Drăgan ?

AURELIA : Ca să se învețe minte, de aia ! Și să nu mai fie rece, distant. Că-l auzi vorbind și parcă ar vorbi din centrul ăia ai tăi, cum le spuneai că-ți fac... te inhibă ! Și mai dă-l încolo ! (*Nerealizînd reacția Lețitiei.*) Zi-mi de ăia doi, el cu ea... Mor să știu !

LEȚIȚIA : Se stimează. Și stima între oameni... Tu ești foarte tinărară, Reli...

AURELIA : Pe mine să mă stimeze mai puțin ! Să mă adore, să mă îmbrățișeze ! Numai să pun eu mîna pe unul din ăsta, și-i fac un plan de muncă... îl distrug !

LEȚIȚIA : Nu, Reli, nu-i de-ajuns. Și asta am înțeles-o mai ales la prima noastră întîlnire în trei : eu, Roșca și Drăgan.

AURELIA : Adică l-ai luat și pe Horia. Dumnezeule ! Păi ăsta mă scoate din sărite, pe mine, care am nervi de oțel... Desenez, acolo, o secțiune, un fleac, și el vine cu o riglă să mă verifice, dacă totu-i la scară. Îi spun că e. Nimic ! El verifică mai departe... Și pe urmă, chiar și întîlnirile în trei, hai să vorbim cînstit... ăsta e un cinism, Leto dragă !

LEȚIȚIA : Nici un cinism... Lasă... Și, la prima vedere, a fost întîlnirea cea mai banală. Nu s-au spus lucruri neobișnuite, nu s-a întîmplat nimic deosebit, și totuși am simțit între el și Horia o tensiune ciudată.

AURELIA : Ei, ce-ți spuneam eu ? Nu trebuia să-l iei !

LEȚIȚIA : O evitare continuă și o su-praveghere, ca și cum ar fi avut între ei lucruri comune despre care nu voiau să discute. Și Roșca mi s-a părut pentru prima oară bătrîn, hărțuit, obosit parcă de toată această tensiune interioară.

AURELIA : Și Horia ?

LEȚIȚIA : Vorbea de o antipatie spontană. Dar o antipatie care treptat mi s-a transmis și mie. Și, de fapt, nu o antipatie... O lipsă de obiectivitate, o teamă...

AURELIA : Spune-mi, Roșca nu-i cumva un tip așa, foarte înalt, solid, cu un mers greoi ? N-a fost vineri dimineața la institut ?

LEȚIȚIA : Mi se pare că da...

AURELIA : Atunci îl știu, el era ! Mi-a recomandat să nu mai desenez în picioare, pentru că provoacă o solicitare a nu știu căror mușchi, care se transmite la rîndul ei spre bazin, apoi spre brațe, spre încheieturi, spre

falange... Și m-a întrebat cîți ani am.

LEȚIȚIA: Nu era el!

AURELIA: Ba da. Și i-am spus: nouăzeci și trei împliniți. Merg pe nouăzeci și patru. Ce, nu se vede? Că se apropiase Drăgan și voia să știe neapărat ce discutăm. (Apoi, subit *aferată*.) Dar ne mai trebuie un tacîm, pentru Roșca... Măcar de formă! Să vadă că am fi vrut să-l oprim.

LEȚIȚIA: E liber al lui Munteanu.

AURELIA: Cum liber?

LEȚIȚIA: Cum auzi. N-am vrut să vă spun dinainte că va lipsi. Dar de acum e totuna. Citește!

AURELIA: O telegramă! (*Parcurgînd formularul oferit de Letiția.*) „Ciocniți și pentru mine. Stop. Un trădător forțat de împrejurări. Stop. Vă iubește, Munteanu!” (*Apoi, disperată.*) Letiția! Stop! Asta înseamnă că Munteanu nici într-un caz nu-ți mai este logodnic... Pot să-l șterg de pe listă. Au rămas numai doi!

LEȚIȚIA: Ai să răstorni farfuriile.

AURELIA: Ei bine, atunci pot să-ți declar sus și tare: dacă venea astăseară aici, eram hotărîtă să mă îndrăgostesc de Munteanu. Pentru că există un al șaselea simț care mi-a spus-o, Letiția. Și m-aș fi luptat și cu tine, cu kilometrii, cu toți. Deși nu l-am văzut niciodată, dar e al meu, îmi place! Adică îmi plac ideile lui, cînd i le desenez... Au forță, au neprevăzut... Și laconismul acesta, simplitatea: „Vă iubește, Munteanu!”... Fără să mă fi văzut! Și fără să te întrebe nici eu cum arată, dacă e însurat...

LEȚIȚIA: De la un șantier la altul... Un fel de Roșca mai tînăr. Cine să-l ia?

AURELIA: Și fără să știu dacă m-ar iubi el. (*Voluntară.*) L-aș constrînge! L-aș obliga, l-aș omori... Numai zi-mi că-i frumos!

LEȚIȚIA: L-am văzut acum cinci ani prima oară. De fapt, n-am apucat bine să-l văd. Avea o hîrtie în față, un creion și o mie de idei, care de care mai năstrușnice, toate foarte cuminiți, după el... Și mina nu avea cînd să schițeze, ideile veneau unele peste altele, se îngrămădeau...

AURELIA: Ah, e frumos!

LEȚIȚIA: Iar pe urmă a început să-mi scrie la institut și acasă... Tot cu idei...

AURELIA: Letiția, te rog. Munteanu e șters de pe listă!

LEȚIȚIA: E șters... Pînă cînd una dintre idei, spre surpriza mea și a lui Horia, am descoperit că-i tocmai cea căutată de noi. Și Horia a spus...

AURELIA: Nu-l amesteca pe Drăgan! Mă enervezi! L-am exclus!

LEȚIȚIA: ... să plecăm la el pe șantier, să-l convingem să lucrăm împreună proiectul.

AURELIA: Și el, generos... Marele retras în tăcere! Aș fi putut să jur! (*Sugerează acceptarea.*)

LEȚIȚIA: A refuzat! Spunea că ideile sînt bunul poporului de cîte ori sînt bune... ale autorului de cîte ori sînt proaste. Și timp de două ore, cit am stat lîngă el, ne-a demonstrat din nou că ideile noastre — deși făcusem unele calcule — îi mai lipsea ceva... (*Pe ultimele cuvinte, neobservat de ele, a intrat inginerul Albu, treizeci-treizeci și cinci de ani, bine dispus, volubil, o sută de cuvinte pe minut, și uneori peste.*)

ALBU: Și-i mai lipsea — fii cinstită, Letiția — un fel de nebulie concretă, care s-o coboare pe pămînt și s-o înaripeze... Așa cum poezii își transfigurează marile lor sentimente în haina metaforelor incendiare. Și ideea aceasta a avut-o, din nefericire, Albu Mihai Leonard, inginer din greșeală, cu două nume mici, în urma unui obișnuit dezacord între părinții subsemnatului, mama vișindu-și descentendul — poet, iar tata — tenor... (*Și, în sfîrșit, inclinîndu-se, într-o respirație mai largă.*) Îngăduiți-mi să salut în persoana dumneavoastră cele două generații de femei între care am oscilat fără speranță și fără să mă pot decide, în scurta mea existență...

LEȚIȚIA: Albule!

AURELIA: Ești plicticos!

LEȚIȚIA: Vorbești ca o morișcă!

AURELIA: Te uiți nu știu unde, în tavan... Femeile trebuie privite în față!

LEȚIȚIA: Și vorbește-i, te rog, Aureliei, de Alexe Munteanu. I se închină. S-a îndrăgostit de el!

ALBU: Urale, atunci, și petarde! Pentru că acest om, stimată desenatoare Aurelia Viespe, are într-însul virusul genului... Deși l-am văzut rar, aproape nu i-am vorbit, dar îi citesc comunicările științifice și scrisorile... Omul acesta — ultraafricanic — face adevărată poezie modernă pe înțelesul marilor mase. E un generos.

S-ar putea crea trei institute care să-i dezvolte ideile. Și, ascultați la mine, dacă se va înființa într-o zi un minister al ideilor publice...

AURELIA: Ah, simțeam că trebuie să-l iubesc...

ALBU: ... devii soție de ministru!

AURELIA: Iar eu am să-l informez cum vorbeai despre el. Te va lua secretar.

LETIȚIA: Aurelia, jignești un mare poet!

ALBU: Mare — nu! N-am susținut niciodată. Aprecierile acestea o să le aducă timpul... Dar dacă nu mă inscriam la politehnică și nu-mi disciplinafantezia prin toate teoremele lui Euler și legile lui Kirchoff — asta a fost drama mea! — aș fi intrat în manualele școlare, la scriitorii contemporani în viață, iar viitorii dumneavoastră copii, aflînd despre mine, ar fi spus...

LETIȚIA: Încetează odată cu vorbăria! Mă obosești, Albule!

AURELIA: Și cu plimbatul!

ALBU: Dostoievski măsoară kilometri, Hemingway scria în picioare... Dar să nu uit...

AURELIA: Scoate-ți măcar pardesiul, că n-or fi scris îmbrăcați!

ALBU: Am zis să ascultați! Astăseară, în jurul orelor 8,30, aflîndu-mă în institut și în propriul meu birou...

LETIȚIA: La institut? Tu ești nebun... La 8,30?

ALBU: Prins fiind în frigurile creației și ajungînd la momentul maxim de concentrare — ah! ce poveste de dragoste! sublimă! diafană! —, cine credeți că intră pe ușă?

AURELIA: Femeia de serviciu.

LETIȚIA: Un hoț.

AURELIA: Un pompier.

LETIȚIA: O verișoară din provincie...

ALBU: Nicolae Roșca, domnilor! Roșca în persoană!

LETIȚIA (surprinsă): Acum o jumătate de oră?

ALBU: Exact! Și ce mai încolo și-ncocoace îmi cere proiectul. „N-am!“ „Ești coautor!“ „Tot n-am...“ Și-i spun că singurele copii sînt la tine, îi dau numărul de telefon și, smuls definitiv de sub imperiul muzelor, îmi iau pardesiul și plec.

LETIȚIA: Lăsîndu-l singur în birou? Dar politețea ta, Albule?

AURELIA: Și mai voiai să ajungi scriitor...

ALBU: Răbdare! Simțeam că mă cheamă ceva... Și, într-adevăr, în holul institutului, în semiîntuneric, în fața unui portar incapabil să aprecieze frumosul — mă aștepta chiar ea.

LETIȚIA: Care „ea“?

AURELIA: O „ea“... Inventează! Toți scriitorii inventează o „ea“...

LETIȚIA: I-ai vorbit? Spune drept!

ALBU: „Domnișoară — sau poate nu i-am spus domnișoară, nu-mi amintesc — chiar dacă n-aș avea memorie vizuală și chiar dacă n-aș fi urcat și coborît aceste scări de 1564 de ori, exact anul nașterii lui Galileu și al lui Shakespeare, tot aș fi înțeles că prezența dumneavoastră aici nu poate fi decît un mare miracol și simbolul renașterii mele literare...“

AURELIA: Și ea?

ALBU: Nu mă întrerupe! „Fetele celor de aici — continuu eu — poartă însemnul efortului creator, al căutării înverșunate, și le stimez... Pe cînd dumneavoastră, dimpotrivă, aveți însemnul inspirației muzelor — și vă stimez înzecit! Instrumentele, în prezența dumneavoastră, ar cînta singure, iar eu — pentru prima oară inginer și poet cu viziunea anului 10 000 — aș fi în stare să pun bazele unui nou sistem de comunicare între oameni, pe prezumții și anticipări afective! Iar așteptarea care se citește în această clipă pe fața dumneavoastră...“

AURELIA: Eu chemam milițianul!

ALBU: Ea, nu... Mi-a spus că am intuit cît se poate de bine, și că într-adevăr aștepta. „Pe mine!“ — am strigat eu. Ea: „Nu...“ Și vrea să-mi spună pe cine. Dar n-am lăsat-o, am părăsit în fugă clădirea, am cumpărat un buchet de garoafe, i l-am adus și am asigurat-o că nu-icer nici o favoare, nici o întîlnire, și nici măcar nu vreau să știu cine e... Important pentru mine, și decisiv, e că asemenea oameni există!

LETIȚIA (nu fără admirație): Ești un nebun, Albule!

ALBU (scofînd un buchet de garoafe și oferindu-i-l): Ca să iubiți nebunii, vă rog! (Apoi, Aureliei.) Iar drama mea, ca să nu mai rîdeți de mine, e că-mi consum singur literatura, adică mi-o trăiesc... Nerămîinîndu-mi, în rest, decît să mă complac în a fi un obișnuit și foarte cuminte inginer.

LETIȚIA: Femeia din holul institutului, dacă te interesează, deșteptule, îl aștepta pe Roșca, și e într-adevăr

muziciană. Ce splendide garoafe!... Era soția lui.

ALBU (*alarmat*): Pe Roșca? (*Conce-siv.*) Lui îi trec cu vederea...

LEȚIȚIA (*hotărâtă să-l sperie*): Și dacă-i povestește cum te-ai purtat cu ea — mă îngrozesc! (*Convinsă de contrariul, amuzându-se.*) Ne va respinge proiectul!

ALBU: Mă va înțelege. Soțul unei asemenea femei trebuie să înțeleagă orice... Chiar și poezia! Iar pentru cinstea lui Roșca, pentru exactitatea aprecierilor lui — ca și pentru farmecul unei astfel de femei din anul 10 000 — garantez!

LEȚIȚIA: Tu ai fi în stare să garantezi pînă și pentru tine. Tu nu vezi decît oameni cinstiți!

ALBU: Și mă mîndresc. Ar trebui să mi se acorde un premiu!

LEȚIȚIA: Ai să stai lângă Reli.

ALBU: Oricît ar fi de dureros... asta nu!

LEȚIȚIA: Cum, nu?

ALBU: Nu rămîn... Pentru că n-am venit, vă rog să mă credeți, decît pentru a vă explica de ce nu pot să rămîn.

LEȚIȚIA: Prea tîrziu. Ai promis!

ALBU: Fără să mă gîndesc... Dar petrecerea de astă-seară n-ar însemna pentru mine decît un eșec. Nu mă priviți așa... Nu glumesc! Totdeauna am visat că prima petrecere de acest fel mi-o va prilejui apariția unui volum. Inginerul a avut însă mai multă perseverență... scriitorul, cred, prea puțină. Mă bucur deci pentru voi, pentru proiect — știu că mă veți menține coautor chiar și împotriva voinței mele. Dar nu-mi cereți să-mi sărbătorească alături de voi, toastînd, amărăciunea... Dar asta-i de-acum literatură proastă... Iar pe dumneavoastră (*lui Reli*), pentru că n-aș dori să vă închipuiți că nu mi-ar fi plăcut să vă țin companie... Îngăduiți-mi să vă propun să-i părăsiți pe acești bătrîni, îndrăgostiți de strălucirea primului lor proiect, în care nu întrevăd decît simburele altor o mie, la fel de strălucitoare — și să vă rog să mă însoțiți...

LEȚIȚIA: Reli, nu-l asculta! Te va duce pe drumuri greșite.

ALBU: ... Dispuns fiind să vă vorbesc toată noaptea, pe străzi, despre marile erou dostoevskian, Mișkin; să vă demonstrez teorema lui Taylor în restaurantul gării, deschis pînă în zori, să vă urc în acceleratul 214, la 23.52, pentru a fi mîine di-

toate în muniți; să vă încredințez toate tainele iubitului dumneavoastră Alexe Munteanu — eroul unuia din viitoarele mele romane... Sau să renunțăm la toate aceste extravagante desuete, pentru o friptură în sine, la miraculoasa bodegă din colțul acestei străzi, denumită, prin nu știu care capriciu, „Parîng“ — bodega, nu strada! — unde sînt hotărît, de altfel, să vă aștept pînă la orele 22.00...

(*Aceleași, fără Albu.*)

AURELIA: Ei nu, că asta mă întrece!

LEȚIȚIA: Zi că te-a fermecat și ești gata să fugi după el chiar și în pantofi Louis XV.

AURELIA: Eu, după el? (*Invingînd un regret.*) Noi sîntem construiți pe baza acelorași motoare cu explozie internă: țipăm, glumim, aruncăm lumea în aer, susținem că dragostea a murit... și iubim. Pentru că Albu al tău — și tu s-ar fi convenit să o știi — e un îndrăgostit.

LEȚIȚIA: Albu, și îndrăgostit! (*E gata să ridă.*) Un inginer excelent, recunosc, un matematician de prim rang — o confirm; un uriaș cal de tracțiune trăgînd douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru... și fără de care n-am fi dus niciodată la capăt proiectul... Dar îndrăgostit, Albu... Asta nu!

AURELIA: Ca un prost... Și un romantic! Un romantic puțin demodat, cum o zicea chiar el, sau un scriitor de pe timpuri...

LEȚIȚIA: Un scriitor din care nu vei citi niciodată nimic! Pentru că e un scriitor oral! Își povestește subiectele de atîtea ori încît, în fața foii albe de hîrtie, efortul îi va părea inutil și va fi secătuit...

AURELIA: ... Și care te iubește!

LEȚIȚIA: Tu vezi numai iubire.

AURELIA: Așa cum Albu vede numai oameni cinstiți. Și mi s-ar cuveni și mie un premiu... Dar te iubește, Letiția! Iar mai înainte...

LEȚIȚIA: Ești demodată și tu!

AURELIA: ... Te vedea numai pe tine, îți vorbea numai ție, a fost în stare să inventeze o întreagă poveste absurdă ca să-ți poată oferi un buchet de garoafe...

LEȚIȚIA (*necrezînd nici acum*): Albu — îndrăgostit!

AURELIA: ... Și va trebui să-l șterg, oricît îmi pare de rău, de pe lista logodnicilor tăi.

LEȚIȚIA: Chiar te și rog să-l ștergi.

AURELIA: Nemairămînînd decît unul

— și acela, spre disperarea mea, Horia Drăgan. (*Incepe să se îmbrace ca pentru plecare.*)

LEȚIȚIA : Ce faci ?

AURELIA : Nimic. Am fost invitată să asaltez „Parîngul” și mă pregătesc să accept.

LEȚIȚIA : Reli, încui ușa !

AURELIA : Rugîndu-te doar să nu te superi pentru tot ce ți-am spus despre Horia... Pentru că ți-am spus lucruri urite. (*Subit, camera a rămas în întuneric.*) Ce s-a întîmplat ?

LEȚIȚIA : Nu știu... Cred că o siguranță, ceva... (*Speriată și ea.*) Dar nu vreau să pleci, înțelege ! (*La lumina unui chibrit și apoi a unei lanterne se îndreaptă amîndouă spre tabloul de siguranță din vestiar.*) Exact ce-mi lipsea... Să mor curențată.

AURELIA : Las' c-o repar eu... Rezist la orice tensiune ! (*Urcîndu-se pe un scaun.*) Parcă ar fi știut că sînt foarte grăbită... S-a stins ca să nu pot pleca. (*Se amuză.*) Doi douăzeci... Destinul !

LEȚIȚIA (*în timp ce Aurelia va deșuruba siguranța*) : Să fii foarte atentă !

AURELIA (*jucînd degajarea*) : Munteanu nu mai vine... (*Agitîndu-se excesiv.*) Aici trebuie forță, nu glumă ! ... Albu se va încurca și el în „Parîngul” lui pînă la ora închiderii... — dă-mi lița ! — iar desenatoarea proiectului, în lipsa a doi titulari... totu-i să nu te enervezi ! — va oferi celor doi îndrăgostiți o seară în doi... (*Se aud bătăi în ușă.*) A și venit ! (*Gest spre siguranță.*) Poate să n-o mai repar ? (*Letiția deschide ușa vestiarului ; în prag, un om de 40—42 de ani.*)

LEȚIȚIA (*surprinsă*) : Tovarășul Roșca !

AURELIA : Ați și venit... Ce bine ! Mă și întrebam cui să solicit un sfat.

ROȘCA (*intrînd*) : Probabil, cum se schimbă o siguranță... Calm și atent !

AURELIA : Un sfat vital. (*E gata să se răstoarne cu scaunul.*)

ROȘCA : ... Cum să-ți păstrezi echilibrul.

AURELIA (*și-a revenit*) : De perspectivă !

ROȘCA : Agitîndu-te cît mai puțin.

AURELIA : Mai grav : între a continua să desenezi în picioare și a escala noaptea un munte — pun două fire, mai bine ! — ce vi se pare cel mai puțin indicat ?

ROȘCA : Amestecul unui om dinafară. (*Iși scoate haina de ploaie.*) Cred că ajunge și un fir.

AURELIA : Și dacă ați fi avut, să zicem, o fată de vîrsta mea ?

ROȘCA : Aș fi fost un tată demodat și conservator.

AURELIA : Visul meu !

ROȘCA : Și ți-aș fi recomandat... (*urmărește mișcările Aureliei, atent în să la ușa de la intrare*) să nu te mai urci pe scaun... să porți fuste mai lungi...

AURELIA (*indignată*) : Ce-ați spus ?

ROȘCA : ... Și să pui mai puține întrebări. (*Se apropie de aceeași ușă de la intrare, pe care o va redeschide larg, ca în așteptarea cuiva.*) Îndrăznește ! (*În prag, la lumina lanternei, un bărbat de 32—35 de ani, foarte surprins de a-i fi fost anticipată prezența.*) Intră, tovarășe Horia Drăgan !

AURELIA : Ca-n filme ! (*Și pentru că în același moment se va stinge cu totul lumina.*) Cred că le-am ars pe toate !

CORTINA

T A B L O U L 2

Acțiunea în continuare, la interval de minute. În scena, din nou în lumină (siguranțele au fost reparate) : Nicolae Roșca, Horia Drăgan, iar peste puțin — Letiția Dinu.

HORIA : Te apropii de o ușă, nu apuci nici măcar să apeși pe butonul soneriei și ușa ți se deschide...

ROȘCA : Ca la o comandă secretă... (*Nu fără ironie.*) Ciudat !

HORIA (*iritare evidentă*) : Iar cel care îți deschide e omul pe care te-ai fi așteptat cel mai puțin să-l revezi...

ROȘCA : ... la lumina unei lanterne.

HORIA : Arderea siguranței e un loto, ... ține de întîmplare... aș putea să admit. Dar în situația mea...

ROȘCA : Cred că asta ar fi fost ideea-lotului... Să nu ceri explicații. Jucătorii la loto nu cer.

HORIA : Aș fi preferat să înțeleg...

ROȘCA : Te-am zărit întrînd în holul clădirii, în timp ce ascensorul în care mă aflam începuse să urce, am aproximat timpul de coborîre, timpul următoarei urcări...

HORIA : Cam poltișt... Îmi displace lovitura de teatru.

ROȘCA : Și mie... (*Tonul discuției.*) Nu mai puțin.

HORIA : Mai ales cînd cel care îmi deschide ușa...

ROȘCA (*preluînd*) : Sînt eu, Nicolae Roșca. Mă așteptam !

HORIA : ... Întîlnirea neavînd loc într-o locuință oarecare, ci a Letiției !

ROȘCA : Nici într-o seară oarecare.

HORIA : Ești deci la curent. Ai aflat și de terminarea proiectului.

ROȘCA : Am fost însărcinat să-l verific.

HORIA : Dumneata ? (*Pauză lungă.*) Ai fi putut să refuzi...

ROȘCA : Am încercat. A insistat însă prea mult directorul uzinei, Catrina.

HORIA : Deci, dumneata ? (*Supravegherea continuă.*)

ROȘCA : Chiar eu. Nu s-ar spune că pari încîntat.

HORIA : Ba da... Mă bucur... Mă bucur chiar foarte mult ! (*Intră Letiția.*) Ai uitat, Letiția, să-mi spui lucrul cel mai de seamă... Nu ești o gazdă atentă !

LETIȚIA : Reli are un milion de secrete. M-a obligat s-o conduc.

HORIA : Și n-ai umplut nici paharele... (*Le umple el ; toastînd.*) Pentru seara de azi... pentru oaspetele nostru... și pentru stabilirea exactă a timpului de urcare și coborîre !

LETIȚIA : Pentru ca să nu mai începeți cu obișnuitele voastre tăceri și ironii.

ROȘCA : Iar eu — dacă dumneavoastră ați uitat — pentru proiect !

LETIȚIA : Nu, n-am uitat. Aș fi folosit însă cuvinte mari : pentru acest prim pas, pentru această bucurie imensă... Nu, n-aș fi știut să spun atît de simplu ca dumneata : pentru proiect !

HORIA : Iar eu n-am îndrăznit, dintr-o superstiție : am făcut imprudența să mai beau o dată, și tot pentru proiect, cu acest insuportabil Catrina... care m-a informat, printre altele, că a încredințat verificarea proiectului unui bun specialist — nu mi-a spus numele...

LETIȚIA : Zi c-ai băut prea mult !

HORIA : Și am mai băut, e adevărat, și cu Albu, tot pentru proiect, în urmă cu un sfert de oră, cînd pornea de aici spre „Parîng”. (*Se amuză singur, bine dispus.*) Și a treia oară, chiar dacă n-aș fi superstițios, pentru același proiect, e prea mult...

LETIȚIA : Mai bine l-ai fi convins pe Albu să se întoarcă.

HORIA : Să-l fi întors ? Dar eu, dați-mi voie, sînt tocmai cel care a contribuit în mod hotărîtor la această întîlnire restrînsă, în trei. Și m-am bucurat, deși...

LETIȚIA : Poate ai dori să te cred ?!

HORIA : O visasem în doi...

LETIȚIA : Petrecerea a fost stabilită de mine. Cum să contribui ? La ce ?

HORIA : Aș fi putut să încerc s-o amîn pentru mine... Și n-am încercat, deși eram informat (*ridică telegrama lui Munteanu*) de intrarea în probe...

LETIȚIA : Abia acum ai aflat.

HORIA : Și n-am încercat nici să-l întorc pe Albu din drum, dezmințindu-i teoria eșecului...

LETIȚIA : Asta-i urît !

HORIA : Am contactat chiar și pe averșiunea Aureliei Viespe, acest puștiulache grozav de amuzant, pe care l-am iritat cît am putut în ultimele zile, de cînd m-am întors în instituț... Și singurul lucru, în sfîrșit, pe care nu-l puteam prevedea, a fost arderea siguranței, soneria defectă... și atenția lui Nicolae Roșca în a-mi deschide ușa. De unde, poate, primul moment de surpriză și iritare.

LETIȚIA : Invențezi !

HORIA : Deloc ! (*Apoi, spre Roșca.*) Numai că, în locul dumitale, nu m-aș fi străduit chiar atît de mult să obțin verificarea proiectului.

ROȘCA : Asta cred.

HORIA : N-aș fi exagerat nici în efortul de a-l obține încă în astă seară...

ROȘCA : Catrina a insistat să termin verificarea pînă luni dimineața.

HORIA : ... Preferînd, în ultimă instanță, cred, și un surplus de sinceritate.

ROȘCA : Cu care am să fiu de acord. (*Pauză lungă.*) Și-am să fac primul pas : nu am venit aici pentru proiect... cît pentru proiectanți !

HORIA : Și mai ales pentru a stabili care-i contribuția exactă a lui Horia Drăgan !

LETIȚIA : Deci, o nouă discuție... Vă interzic !

HORIA : Ultima, Letiția. Mă angajez solemn !

LETIȚIA (*privire spre Roșca*) : Vreau un angajament reciproc.

ROȘCA : În orice caz, ultima pe acest ton.

HORIA : S-ar părea că unul din noi își asumă un risc.

ROȘCA : Am să te ajut să pierzi cât mai puțin.

HORIA : Ei bine, atunci să ne întoarcem la contribuția exactă a lui Horia Drăgan la proiect ... (*Derulează o planșă.*) Ceea ce, la prima vedere, ar însuma sectorul B, linia de alimentare automată a agregatelor. (*Rulează din nou planșa.*) Dar, precizez, numai la prima vedere. Și asta pentru că, lucrînd la proiect, Horia Drăgan a realizat un lucru cu mult mai important.

ROȘCA : Îl așteptam.

HORIA (*persiflant*) : A reușit să se învingă pe sine... (*Apoi, regretînd persiflarea și autoaprecierea.*) Adică nu, exagerez ! A încercat ! Dar e o poveste prea lungă ! Și s-ar putea (*Letiției*) să-ți stric puțin seara de azi.

LETIȚIA : Numai să încerci !

HORIA : Nu-i după voia noastră, Letiția... I-am făcut o promisiune lui Roșca : să-i demonstrez exact contribuția mea...

LETIȚIA : O să-ți ridicăm o statuie !

HORIA : Nu-ți cer... Și nu rîde, pentru că nu toți am avut norocul Letiției Dinu, care în '44 mai era o puștancă... Nici pe cel al lui Catrina, activist de partid, trecut prin focul unor mari încercări. Nici al entuziastului Alexe Munteanu, construit dintr-o fibră specială, ultra-rezistent la efort... Nici norocul lui Albu Mihai, care, sacrificîndu-și pasiunea și răspunzînd unei sarcini imediate, pornea să studieze motoarele cu explozie internă. Aceeași generație a mai cuprins și oameni ca Nicolae Roșca...

ROȘCA : De el nu te îngriji.

HORIA : ... Ori ca Horia Drăgan.

LETIȚIA : Care pe atunci era foarte „bătrîn“...

HORIA : Nu era, n-avea nici el mai mult de 12 ani, și ar fi putut să aibă viața liniștită și lipsită de frământări a Letiției. Mai ales că Axinte Drăgan, tatăl meu, s-a numărat și el printre cei care, asemeni lui Catrina, au trecut prin focul unor mari încercări.

LETIȚIA : Dar nu înțeleg legătura cu seara de azi, cu proiectul ?!

HORIA : Încerc să-l apăr, Letiția.

LETIȚIA : Față de cine ?

ROȘCA : Rămăsesem la Axinte Drăgan...

HORIA : Da, la Axinte, un muncitor oarecare — oricît vi s-ar părea de ciudată această biografie nocturnă —, care a căzut în '44 ... Și a căzut — relateare cu totul nepotrivită în seara unei petreceri — pentru că a făcut imprudența să aducă în casă un om rănit, urmărit de poliție, de a cărui cinste, în marea lui nai-vitate, nu se îndoaia... dar care, în mod ciudat — foarte ciudat, nu-i așa tovarășe Roșca ? —, a rămas liber tocmai atunci cînd Axinte Drăgan, denunțat nu se știe de cine — din nou foarte ciudat ! — a căzut. Dar asta, nu-i așa ? — nu mai e legat de proiect.

LETIȚIA : Nu mi-ai spus niciodată !

HORIA : Pentru că n-am vrut să știu că ani de zile am cunoscut drama unei penibile infirmități sufletești. A- ceea de a fi fost crescut de niște rude îndepărtate și obtuze, care mi-au repetat zi și noapte, cu înverșunare, că oamenii sînt răi, în stare să se mînințe de vii... Că încrederea în cel de alături de tine echivalează cu sinuciderea și că așa i s-a cuvenit de drept lui Axinte Drăgan — să moară ! Pentru că nu s-a mulțumit să-și ducă crucea lui omenească, dar s-a încumetat să mai poarte și o a doua, a nu știu cărui ideal... (*Amuzat.*) Dar astea nu mai sînt cuvintele mele, vă dați seama, ci ale lui Albu, singurul om căruia m-am hotărît cîndva să-i destăinui... Și el, firește, tînde a fi scriitor. (*Lui Roșca.*) Nu pari prea bine dispus. S-ar părea că nu-ți place...

ROȘCA : Prea multă biografie... și puțin prea patetic. (*Pauză.*) Ai fi putut să te smulgi.

HORIA : Asta am și încercat. Și în 1947, cînd abia aveam șaisprezece ani, am sosit pe șantierul de la Salva... Iar comandantul brigăzii, ți-l amintești, tovarășe Roșca ?

ROȘCA (*se privesc lung*) : Mi-l amintesc.

HORIA : Dar asta nu mai are importanță. Au trecut ani... Și am fost și eu pe șantiere, ca Munteanu, ca Albu, ca Roșca. Dar pentru mine anii aceștia au însemnat nu numai ani de construcție...

LETIȚIA : Ești prea grav, Horia !

HORIA : ... ci și de reconstrucție internă, subiectivă, a mea !

LEȚIȚIA : Pe tine, băutura te face grav... Nu-mi plăci !

HORIA : Și a trebuit să mai anihilez și otrava neîncrederei vechi, reanimată la fiecare lovitură nedreaptă, la fiecare eșec... Pentru că încrederea în cei din jur ți-o recapeti recăpătând încrederea în tine. Iar proiectul acesta, cei aproape doi ani investiți în aceste desene și calcule nesfârșite — lasă-mă să fiu grav...

LEȚIȚIA : Ei, hai, mai bea puțin.

HORIA : ... au însemnat pentru mine mai mult decât un proiect !

LEȚIȚIA : Atunci, seara de azi ar trebui sărbătorită înzecit. (*Ridică paharul.*) Pentru proiect !

HORIA : Nu încă. Proiectul mai trebuie verificat de Nicolae Roșca.

ROȘCA : Mă pot dezice.

HORIA : Tardiv... Iar cât îl privește pe omul acela, pe care Axinte Drăgan l-a adăpostit în ianuarie '44 și care, în mod ciudat, a rămas liber când Axinte Drăgan a fost ridicat, și pe care l-am urmărit îndelung, ca un Hamlet modern, în dorința unei cumplite răzbunări, nu numai pentru trădarea în sine, ci și pentru urmările ei...

ROȘCA : Omul acela... am fost eu !

LEȚIȚIA : Cum, dumneata ?

ROȘCA : Eu, Nicolae Roșca. Și acesta este secretul mereu ascuns al relațiilor dintre noi. Al veșniciei tensiuni. Al acestei memorări, poate puțin prea patetice... Și al obositoarei întrebări, niciodată formulate : a trădat oare Nicolae Roșca, sau nu ? Și te întreb, Horia Drăgan : ești convins c-am trădat ?

HORIA : Nu mă așteptam la o întrebare directă. Ca un bun jucător însă, ai hotărât să anticipezi creîndu-ți atuu celui care joacă cu cartea pe față și al celui nedreptățit. Dar ai greșit. Pentru Lețitia ai aruncat atuu puțin cam prea devreme, nici nu și-a revenit din surpriză, iar pentru mine cu atât mai mult : pentru că eu te-am bănuț, e drept, dar n-am avut niciodată siguranța deplină că dumneata ai fost cel adăpostit de tatăl meu. Și mă pregăteam să închid definitiv acest capitol... Au și trecut prea mulți ani. Dar prezența dumitale aici, dorința mai mult decât surprinzătoare de a verifica proiectul și recunoașterea de acum câteva clipe au schimbat ceva esențial. Sună a provocare. Și seara de astăzi, a proiectului — seara care

trebuia să fie a steagului alb —, va fi a disputei, a marii confruntări.

ROȘCA : O aștept. Pentru asta — sau poate și pentru asta — mă aflu aici.

HORIA : Atunci am să-ți propun, ca început, să ne amintim de prima noastră întâlnire, din '47, la Salva... Dumneata erai comandantul brigăzii a III-a...

ROȘCA : Da, eu.

LEȚIȚIA : Și v-ați recunoscut ? V-ați vorbit ?

ROȘCA : Eu, nu. Îl văzusem pe Horia o singură dată, pe cînd avea 12 sau 13 ani. Crescuse între timp.

HORIA : Eu însă, da. Încă din primul moment.

LEȚIȚIA : De ce nu l-ai întrebat ?

HORIA : Ce să-l întreb ? Ce să aflu ? Nu eram decit un puști oarecare, nimerit cine știe cum pe șantier... Sancționat mereu pentru indisciplina... Zgomotos în afară și timorat în sine...

ROȘCA : Să trecem la următoarea întâlnire, din '53, cînd aveai douăzeci și unu de ani.

HORIA : Exact. Și devenisem — viața nu-i lipsită de haz — colegi de facultate.

LEȚIȚIA : Dar nu se poate ! Diferența de vîrstă dintre voi...

ROȘCA : Eu am început mai tîrziu facultatea. La 29 de ani.

HORIA : Iar vîrsta, seriozitatea, prestigiul anilor de șantier i-au conferit tovarășului Roșca autoritatea de a-l judeca din nou pe Horia Drăgan. Atunci, în '53, ai înțeles, în sfîrșit, cine sînt.

ROȘCA : Am înțeles că ai vrut să-ți acoperi comportamentul, indisciplina și spiritul, hai să-i spunem meschin, prin numele lui Axinte Drăgan.

HORIA : Mai simplu : am vrut să mă fac înțeles : că am fost înrăit... Că am trecut printr-o dramă...

ROȘCA : Ai fi putut să mă acuzi.

HORIA : N-aveam nici un fel de date precise. Sau nu le aveam eu. Și nu le voi avea niciodată... Dar învâfășeam un lucru : că aruncîndu-ți în față numele, arunc și bănuiala... Bănuiala care poate plana asupra cuiva ... bănuiala — cea mai cumplită armă.

LEȚIȚIA (*lui Roșca*) : De ce nu i-ai spus dumneata : „Omul acela sînt eu !“ ?

ROȘCA : Ar fi trebuit să-mi treacă prin minte că m-a putut bănuț... Și nevinovat, neacuzat de nimeni, ne-

bănuind acuzația — cum așa fi putut să mă apăr? Ce-aș fi putut să-i spun?

HORIA: De data asta ai jucat excelent. Și ai echilibrat dezavantajul de la începutul partidei.

ROȘCA: Eu nu fac nici un joc. N-am făcut niciodată. Și nu m-am apărat, nu m-am dezvinovățit. Pentru că simplul fapt că am fost în casă cu Axinte Drăgan, el fiind arestat și eu — nu, nu înseamnă nimic!

HORIA: Te-ai interesat totuși de mine, îndeaproape!

ROȘCA: Era o datorie firească. Aveam și o răspundere.

HORIA: Sau poate remușcări, singurul sentiment real, cum spune unul dintre prietenii mei... Deși, firește, chiar dacă ai avut remușcări, vei evita s-o spui.

ROȘCA: Ba da, recunosc: remușcărilor. Pentru că așa fi avut datoria să mă interesez încă atunci, în '44, ce s-a întâmplat cu fiul lui Axinte Drăgan. Dar asta am înțeles-o de-abia în '53. Și de atunci te-am urmărit, e adevărat, pas cu pas. La facultate, pe șantiere, la Institutul acesta de proiectări. Și când n-am putut s-o fac eu, prin Munteanu, singurul care știa toată această dramă.

HORIA: Deci recunoști o dramă?!

ROȘCA: Da, drama de a fi bănuț. Drama de a ști că există un om, chiar și un singur om, care te consideră un trădător, un laș, un dușman. Și pentru asta mă aflu aici... Ca să te fac să înțelegi. Să mă cunoști. Pentru că azi, prima oară, te cred în stare să judeci și prima parte a acelei întâmplări: cum l-am cunoscut pe Axinte Drăgan.

HORIA: Nu văd ce-ar mai schimba.

ROȘCA: M-ai înțelege mai bine... (*Aprinzându-și o țigară.*) Într-un mic oraș de provincie, în urmă cu aproape douăzeci de ani, o razie militară a ridicat de pe stradă trei oameni suspecti: un necunoscut, străin de oraș, un om ca la vreo treizeci și șase de ani; un al doilea, un comerciant, care scotea mereu la iveală un bilet de mobilizare pe loc; și un al treilea, un tânăr de vreo douăzeci și doi-douăzeci și trei de ani, cu o infirmitate puțin vizibilă, dar reformat militar, și care, așa cum presupuneți probabil...

HORIA: Era chiar Nicolae Roșca. Începutul îmi place.

ROȘCA: După aproape o oră de așteptare în incinta comisariatului, am fost chemați, unul câte unul, în biroul unui ofițer, plictisit, se pare, de timpul pe care avea să-l piardă cu noi. Primul am intrat eu. Aveam actele în ordine și mi-a dat un bilet de liberă trecere. Următorul a fost chemat comerciantul. În momentul acela, însă, necunoscutul, rămas singur cu mine, mi s-a adresat. Pentru el, biletul meu ar fi însemnat rămânerea în libertate, salvarea, revvederea familiei. Discuția cu ofițerul, dimpotrivă, arestarea, trimiterea pe front. Riscul, pentru mine, exista... Dar era un risc relativ. Așa fi putut să afirm că mi-a luat biletul cu forța... Că l-am pierdut... Că mi-l ceruse să-l vadă... Eram, în fond, reformat. Nu putea să mi se întimple nimic.

HORIA: Și dumneata l-ai crezut!

ROȘCA: I l-am dat... Neștiind pe atunci că-l am în fața mea pe Axinte Drăgan și neștiind că, peste câteva minute, aceiași ofițer, scos din sărite de justificările mele naive, avea să mă amenințe cu Curtea marțială, cu lagărul și, în sfârșit, diplomat, să-mi acorde sfertul de oră în care ori mă decid să-l informez cine era suspectul și unde se află, ori mă arestează în locul lui, riscând cele mai grave sancțiuni.

HORIA: Și te-ai speriat...

ROȘCA: Din curtea comisariatului tocmai se pregătea să plece spre București un camion cu efecte militare. Un sergent major — un fel de furier al comisariatului — mi-a șoptit să mă strecor în camion, să plec spre București, să dispar.

HORIA: De neprevăzut...

ROȘCA: Neprevăzutul de-abia de aici începe. În camion l-am regăsit pe Axinte Drăgan. O ștampilă oarecare lipsind de pe bilet...

HORIA: Să trecem peste toate aceste obositoare detalii. Vreau sfârșitul istoriei.

ROȘCA: În noaptea aceea l-am cunoscut... Sărind din camion în dreptul unei bariere, făcând kilometri pe jos, urcând într-un mărfaș, ajungând în sfârșit în București și ascunzându-ne în locuința unui cunoscut de-al lui. Acolo, venit să ne aducă alimente, ori haine de schimb, l-am văzut pentru prima oară pe Horia Drăgan. pe atunci în vîrstă de numai doisprezece ani. Și tot acolo, într-o seară, mă întorceam de la un magazin unde

făcusem cumpărături — am avut surpriza să-l văd pe Axinte Drăgan încadrat de agenți.

HORIA : O nouă greșeală, tovarășe Roșca ! Ai pregătit mult prea mult această ciudată istorie, demnă de pana lui Albu, și ai pierdut din vedere că, în afara emoției pe care o poate transmite, o asemenea relatare îngăduie și obligă la câteva întrebări : cine și ce ar putea s-o confirme ? Și cine ar putea dezminți faptul, mai mult decât evident, că dumneata, un om oarecare, pe atunci fără nici un fel de convingeri, în cel mai bun caz un neutru, speriat de întâlnirea cu un comunist, ai fi putut foarte bine, de teama urmărilor, să anunți Siguranța ?

ROȘCA : Mă așteptam la toate aceste întrebări. În ordine, deci : contez pe existența unui document în arhiva comisariatului, privind cazul în sine.

HORIA : Să zicem că ar fi. N-am să-l cer.

ROȘCA : Furierul trăiește și azi. Mi-a confirmat-o colegul dumneavoastră Munteanu, aflat cîtva timp în același oraș.

HORIA : Coincidența, însă ? Întîlnirea în camion ?

ROȘCA : E de presupus că Axinte a povestit-o la timpul respectiv legăturii sale superioare. Ca și adăpostirea mea.

HORIA : Ultimul fapt atunci, evident necontrolabil, și anume : dacă în seara în care ai coborît după cumpărături, ai dat sau nu un telefon Siguranței locale.

ROȘCA : Da, incertitudinea aceasta rămîne. Ca și bănuiala. Am simțit-o îndeajuns. Dar, juridic vorbind, nu eu trebuie să dovedesc că n-am dat acest telefon, ci dumneata contrariul ! Pentru că oamenii — aceasta e premisa existenței lor în comun — sînt cinstiți.

HORIA : Totuși, i-ai povestit lui Munteanu...

ROȘCA : Mă obosea suspiciunea... Nesfîrșitele aluzii și insinuări răutăcioase... Deși n-am fost bănuit de alți oameni — nimeni nu m-a întreat niciodată nimic —, deși am simțit încrederea celor din jur...

HORIA : Poate neinformați...

ROȘCA : Nu o dată m-a bătut gîndul să caut eu însumi un om, acel om care să-l fi cunoscut pe Axinte

Drăgan. Fără să știu că tocmai Catrina, de care vorbeai astă-seară...

HORIA : Știi că nu-l vei găsi !

ROȘCA : N-am încercat să-l gădesc. Am avut în jurul meu zeci de oameni care m-au prețuit. Încrederea lor mi-a întărit demnitatea. Demnitatea care ne ridică deasupra defăimării, bănuielii ordinare și suspiciunii !

HORIA : S-ar putea să-i placă Letiției... Sună frumos. E aproape emoționată !

LETIȚIA : Sînt adevăruri, Horia ! Criteriul încrederii, cel mai sigur criteriu, e însăși munca noastră. Tot ce am făcut în acești douăzeci de ani. Ce am devenit fiecare dintre noi... (Părăsește încăperea.)

HORIA (ca pentru sine, preocupat, sus-tras) : Ce-am devenit ? (Privire atentă spre Roșca și, într-un târziu, hohot de rîs, prelungit.) Femeile rămîn incurabil naive. Și le încintă frazele ! Iar dumneata știi să încinți... (Pauză.) Dar ai mai făcut o greșeală !

ROȘCA (nu mai suportă) : Acea de a nu te fi pălmuit !

HORIA (calm) : De a fi cerut proiectul, verificarea lui... Ca să mă ai, pentru orice eventualitate, la mînă. Și în cazul în care nu te cred și ai vrea să acționez...

ROȘCA (amenințător) : Repetă, te rog !

HORIA : Mai calm. Voiam să-ți acord o ultimă șansă. (Se studiază reciproc.) Vei verifica astă-noapte sau mîine proiectul. E un proiect bun, muncit. Și în afara aplicării imediate în producție — de care vorbea Catrina —, ar urma să fie prezentat, după cîte știu, și pentru o eventuală premieră... O distincție specială...

ROȘCA : Eu îmi aștept încă șansa.

HORIA : La sectorul B, anexa II, linia de alimentare automată a agregatelor — sector proiectat integral de Drăgan —, în afara oricăror rele intenții, există o anumită limitare... o strangulare... care nu prejudiciază ansamblul. Linia e utilă și în această formă. Evident... e departe de strălucirea întregului. Sînt realist. Dar dumneata, ca un vechi și experimentat inginer, vei înțelege mai ușor decât oricine că minusurile recunoscute de mine nu sînt decît deficiențele inerente unei etape de creștere... și nu merită a mai fi consemnate. Ar fi o dovadă de înțelegere și de prietenie...

ROȘCA (depășit): N-am înțeles...
HORIA: ... care m-ar obliga, la rîndul meu, să nu precupețesc nici un efort în a căuta și a descoperi, printre hîrțile rămase de la tatăl meu, un document din care să reiasă definitivă dumitale nevinovăție. Iar dacă, dimpotrivă, lipsurile ți se vor părea deosebit de grave (reintră încet, neobservată, Letiția), repet, cercetînd ace-

leași hîrtii, voi găsi o dovadă din care va reieși cu certitudine că ai trădat. (Fără nici un cuvînt, Roșca îl pîlmuește. Horia ezită cîteva clipe, apoi, suride, poate a observat și reîntrarea Letiției.) Cred că-i prea mult pentru o simplă glumă... Sper că nu te îndoiești c-am glumit...

CORTINA

A C T U L II

T A B L O U L 3

Decorul din actul precedent — același mobilier, aceeași dispoziție a recuzitei —, acțiunea reluîndu-se după o scurtă întrerupere în timp, în raport cu finalul actului I. În scenă: Letiția Dinu și Nicolae Roșca.

ROȘCA: Oricît ar părea de ciudat — și nu ciudat! dezarmant pentru un om care își formase despre dumneata o cu totul altă părere —, ai ales drumul celei mai mici rezistențe. Ai invocat un pretext oarecare, un comision banal — un pachet de țigări, dumneata care fumezi două țigări pe seară —, pentru a-l obliga pe Drăgan să coboare, și să lipsească astfel patru sau cinci minute, în care să poți afla ceea ce în prezența lui te-ai fi jenat să întrebi.

LETIȚIA: E puțin trist, recunosc.

ROȘCA: Iar acum, cînd ai aflat, în sfîrșit, de ce l-am lovit — și nu mi regret duritatea —, în loc să încerci să descoperi substratul acestui șantaj și să-l dezavuezi, te străduiești să-l explici... Să-i acorzi circumstanțe! Să-l consideri, cu seriozitate... o glumă!

LETIȚIA: N-ar fi trebuit să-l lovești.

ROȘCA: Asta cred... (Pe ultimele cuvinte va pătrunde în vestibul, ascuns vederii lor, Horia Drăgan.) Și mai cred că ar fi trebuit să-i mărturisesc tot adevărul. (Evitînd privirea Letiției.) Pentru că eu am o vinovăție reală... O vinovăție pe care aș fi putut s-o ascund. Nebănuită de nimeni. De nedescoperit.

LETIȚIA: Vinovăție?

ROȘCA: Da. În noaptea aceea, la comisarîat, cînd un nebur de ofițer mă amenințase cu lagărul, frontul și moartea, în noaptea aceea, o clipă, cea mai chinuitoare din cîte trăisem, mi-am regretat gestul... Primul meu gest omenesc. Și dacă aș fi fost

în stare să-l predau pe Axinte Drăgan...

LETIȚIA: Nu pot să cred!

ROȘCA: Mă speriasem de moarte...

Dar am avut curajul, mai tîrziu, să-i mărturisesc lui Drăgan vinovăția mea de o clipă.

LETIȚIA: Și el?

ROȘCA: „Nu-i cu adevărat curajos decît cel care și-a învins lașitatea...” (Pauză.) Pentru mine o zicea. „Iar eroismul adevărat nu-i eroismul de o clipă, cît eroismul luptei de fiecare zi, o perseverență uriașă și o dăruire”. Cărui ideal? — îl întreb; „Ai să afli!” — și l-am aflat.

LETIȚIA: Ai fi putut să nu-mi spui.

ROȘCA: Trebuia. Ca să înțelegi că șantajul nu mă va abate din drum! Iar dacă linia de alimentare proiectată de Horia e într-adevăr depășită...

LETIȚIA: Horia n-a putut s-o spună serios!

ROȘCA: ... chiar dacă n-aș ști că liniștea cumpărată cu prețul minciunii nu-i liniște — tot aș refuza! (Respiră greu, obosit.)

LETIȚIA: Ești aprins la față, tovarășe Roșca. Nu mai striga!

ROȘCA: N-ar trebui... (Ca o scuză.)

Dar mă aprind încă foarte ușor... Sint un pasionat al acestor proiecte... al șantierelor, pasionat pentru tot. Și cînd am intrat aici (confidență), și am văzut colțișorul acesta al dumitale, în care ai îngrămădit o planșetă, cinci vederi de la mare și trei volume de versuri, m-am bucurat. Iar dacă am trădat sau nu, cum credeți voi...

LEȚIȚIA : Eu, nu !
ROȘCA : Vă privește, repet ! Proiectul, însă, va trebui să trăiască. Să fie bun. Cel mai bun. Și răspunzi dumneata, răspund Munteanu și Albu. Iar pe Munteanu ar fi bine să-l chemi. El e lucid. E dinamic. E 10.30... Dacă-l chemi la telefon și-i explici ce și cum, la 12 noaptea e în tren, la 3 fți bate în ușă, și verificați tot proiectul !

LEȚIȚIA : Nu-l chem !

ROȘCA : Atunci îl voi chema eu. (Se îndreaptă spre telefon.)

LEȚIȚIA : Nu de aici... Eu continuu să cred în proiect ; am fost responsabilă lui. Cred și în anexa B, proiectată de Horia Drăgan. Iar dacă totuși proiectul e slab, ceea ce înseamnă că nici eu n-am văzut și am greșit, atunci o chemare urgentă și o verificare de o noapte nu mai rezolvă nimic.

ROȘCA : Pentru că-l iubești pe Drăgan...

LEȚIȚIA : Refuz să-l acuz și să-l declar vinovat înainte de a fi cercetat eu însumi și a avea cel puțin o dovadă.

ROȘCA : Refuzi să-l judeci. Trebuia să-mi închipui ! Nu-i vei spune nimic !

LEȚIȚIA : Cum să nu-i spun ? Să mă prefac ? Să s'mulez ? Să mă ascund de el ? Să-l suspectez și eu, cum a făcut-o el față de dumneata, ani de-a rândul ?

ROȘCA : Va inventa ceva. Se va justifica.

LEȚIȚIA : Dar poate inventezi dumneata ? Poate că naivitatea șantajului său te-a salvat ? De ce ar fi el mai rău ?

ROȘCA : Dumneata nu mă poți acuza.

LEȚIȚIA : Dar pe el de ce să-l acuz ? Să pun sub semnul întrebării sentimentele mele ? Oare nu l-am iubit ? Nu-l iubesc ? Să suspectăm orice ? Și iubirea ?

ROȘCA : Bine. (S-a ridicat ca pentru a pleca, în timp ce Horia va deschide și va reînchide ușa, ca și cum tocmai a reintrat.) Rămîne să verific proiectul.

HORIA : Cine și ce ne garantează că ai să-l verifici cinstit ?

ROȘCA : Cum cine ? (Depășit.) O garanție a cinstei ? ! Nu, la asta încă nu m-am gândit. Dar îl voi chema pe coautorul dumneavoastră, Alexe Munteanu ; îl voi chema pe Catrina, care cunoaște proiectul și el...

LEȚIȚIA : Eu am încredere în Nicolae Roșca. E suficient !

HORIA : Pentru că te-a flatat cu colțisorul tău, cu pasiunea...

LEȚIȚIA (surprinsă) : Ai fost deci aici ! Te-ai ascuns !

HORIA : Am fost ! Nu mi-e pic de rușine. Și am fost de cînd și-a recunoscut lașitatea.

LEȚIȚIA : Lașitatea de o clipă. Nu aceea de a-l fi trădat pe Axinte Drăgan.

HORIA : Dar între una și alta, în timp, trecuseră doar cîteva zile. Două sau trei. Ce a intervenit, în aceste cîteva zile, încît eu să-l pot crede ?

ROȘCA : Mai întîi mi-am învins frica — frica de a mă înfrunta chiar pe mine —, pe urmă singurătatea, chemat pentru prima oară să fiu alături de un om ; am căpătat și înțelegerea a ce se întimplă în jur ; și, în sfîrșit, conștiința că exist, că pot să fac ceva, că pot rămîne sau deveni eu însumi, și în ultima zi, cînd Axinte a fost ridicat — dorința de a-i lua locul. Dar toate aceste lucruri le-ai fi putut afla mai de mult, prin Catrina. (Citindu-l.) „Acest insuportabil Catrina“, pe care s-ar fi cuvenit să-l cunoști ! Să-l respecti !

HORIA : Puțin prea lucid pentru unsprezece noaptea și puțin prea ironic pentru a putea convinge un om.

ROȘCA : Asta, da ! Niciodată n-am știut să conving, să mă apăr și să par mai prost decît sînt. Am scris aceste deficiențe în toate biografiile mele. Iar dacă ar fi să mă adaug una, aș scrie că-s vinovat și de șantajul tău. Cunoșcîndu-mă, n-ai fi îndrăznit ! (Se îndreaptă spre ușă.)

LEȚIȚIA : În orice caz, după terminarea verificării.

ROȘCA : Neapărat ! (Ia planșele, proiectul.) Vă informez imediat.

HORIA : Cheia de la intrare, Letiția. Adineaori n-am putut să cobor, era închisă ușa de jos, de la bloc. (Rămasă singură, Letiția pare neliniștită ; chemarea prelungă a telefonului reușește greu s-o anime.)

LEȚIȚIA (la telefon) : Cine ? Maria Roșca ?... Da, soțul dumneavoastră a plecat chiar acum... Nici un deranj... Întîlnirea ? Știu eu ? E primul meu moment de răgaz... Dar într-un fel s-a desfășurat foarte bine... Foarte cinstit... O să vă spună chiar el. (Pauză lungă.) Dacă vă menajează ? M-ar jigni mai întîi pe mine. Cum aș putea ?... Timbrul schimbat ? Ah ! Timbrul vocii... Emoția, cred... Pentru că m-ați sunat, vă simt agitată... și

l-ați așteptat pînă la ora asta, ca o soție ideală... Eu, nu... Cred că nu se învață decît din practică, iar în scurta mea experiență anterioară... Da, am mai fost, șase luni. N-am învățat nimic. Nu știu să aștept, mă agit... Iar Drăgan... A, nu! De ce l-aș apăra? Nici nu-i aici. A plecat să-l conducă pe tovarășul Roșca... Da, de vreo cinci minute. A luat și proiectul. Mi-a promis că-l va verifica încă în noaptea asta... Suferind? Nu știam. Cătrina mi-a spus ceva... Nu, Cătrina nu era invitat. N-am îndrăznit... Nici un deranj! Sigur, sunați ori-cînd... La noi nu sînt copii... Copiii ar schimba foarte mult... Știu că nu aveți... A, nu-i tîrziu. O colegă, de-a mea... Dar nu aveți pentru ce... Chiar mi-ar face plăcere. Oricînd!

(Pe ultimele cuvinte, reintră Drăgan.)

LEȚIȚIA (închizînd telefonul): Soția lui Roșca. Era îngrijorată că încă nu s-a întors.

HORIA (sec): Un nebun!

LEȚIȚIA: Puțin cam monosilabic.

HORIA: A tăcut vreo zece minute, parcă eram străini, și pe urmă — discurs!

LEȚIȚIA: Din senin... Tu fără nici un amestec. Parcă te-aș cunoaște de ieri!

HORIA: L-am întrebat dacă a cerut intenționat să i se încredințeze verificarea proiectului. De aici, o scenă. Indignare în crescendo, un taxi care să-l ducă la Oficiul central...

LEȚIȚIA: Un telefon lui Munteanu...

HORIA: Marele Dumnezeu!

LEȚIȚIA: ... și o furie neputincioasă a lui Horia Drăgan împotriva mea, a lui Roșca, a lui Munteanu!

HORIA: Intentează-mi proces!

LEȚIȚIA: Ar merita să încerc. Dar un proces aparte. Al femeii care ține la tine.

HORIA: Ce vrei? Am și eu nervi!

LEȚIȚIA: Nici într-un caz pe tonul acesta. Ci liniștit și sincer. Ca-n fața unui procuror din afară. (De parcă ar căuta un procuror potrivit.) A unui alt Horia Drăgan.

HORIA: Există unul singur.

LEȚIȚIA: Unul înțelept și cuminte. Al meu. Și care se așază alături de mine, spunîndu-mi: nu te neliniști!

HORIA: Ce te neliniștește?

LEȚIȚIA: Seara de azi. Acuzația împotriva lui Roșca. Dacă ai date certe... (Horia tace.) Sau poate s-au adunat doar jigniri, jigniri vechi, repetate... de acolo, de la Salva, de pe alte șan-

tiere, din institut... Vrei să te răzbuni, acuzîndu-l? Spune cinstit!

HORIA: Și-ai să mă crezi?!

LEȚIȚIA: Te-am mai crezut o dată. Acum cinci ani. În trenul acela cu vagoane învechite, dintre Petroșeni și Lupeni... Un compartiment întreg se întrecea să-mi intre în grații. Și tu mi-ai trimis un bilet: „Superioritatea mea față de toți cei prezenți constă în timiditate, iar ca dovadă supremă: dacă nu ieși imediat pe coridor să vorbim... trag semnalul de alarmă!“ Și te-am crezut. (Pauză.) Chiar l-ai fi tras?

HORIA: N-ar fi fost prima oară. În toate vesele mele (refuză patetismul) trag mereu un semnal de alarmă. Și trag... și trag... (fapt fără importanță) și trenul nu se oprește...

LEȚIȚIA (revenire deconcertantă): Deci, n-a fost o jignire? Nu vrei să te răzbuni?! Poți jura?!

HORIA (accentuînd ironia): Pe toate semnalele de alarmă, pe trenuri și pe prima zi a primei noastre iubiri...

LEȚIȚIA: Asta ai spus-o și atunci. Trenul tocmai se oprise în Iscroni... Și mi-ai dat treizeci de secunde să cobor... în schimbul unei plăci memoriale pe care urma s-o fixezi pe peron: „Aici s-a născut, pentru a doua oară în viață, un oarecare Horia Drăgan, și a început prima zi a primei sale iubiri...“

HORIA: Am fost s-o pun, serios! S-a opus șeful gării. A spus că-s anti-s-cronist... Și că Iscroni va întrece în felul acesta Mizilul. Că-l părește nevasta... (Pauză.) Abia l-ar fi iubit.

LEȚIȚIA: Și am făcut șase kilometri pe jos, spre Livezeni, pe un drum mizerabil...

HORIA: A, nu, s-a asfaltat între timp.

LEȚIȚIA: Poate te supără, însă, ascensiunea lui Roșca, poate ești orgolios, poate vrei să parvii? Să-i iei locul? Să te dovedești vigilent? Poate țințești mai sus?!

HORIA: Lețitia, eu mă culc...

LEȚIȚIA: Ce date ai împotriva lui Roșca? Ești sigur că a trădat?

HORIA: Rămăsesem la drumul dintre Iscroni-Livezeni... N-am date. Presupun.

LEȚIȚIA: Și nu făcusem nici jumătate din drum cînd te-ai îngrozit aflînd că nu mai sînt o fetiță, ci o femeie, și încă în plin divorț... Și regretai aventura, sau poate jocul acela cu coborîrea din tren, cu placa memorială, pe care prezentîndu-l mereu, ca un actorăș oarecare, cu un singur rol în

- întreaga sa viață, căpătase pentru tine aparența trăirii. Poate nici nu m-ai iubit... Știi că sînt soția unui ilustru profesor și voiai să parvii. Ori aflaseși că am început o lucrare, și voiai să devii coautor, apreciat de profesor... În timp ce complicația mea, divorțul de acel om de care nu mă legase decît naivitatea și o recunoștință absurdă, îți încurca socotelile...
- HORIA : Să mă fi pălmuit, cum a făcut-o Roșca. El a fost mai cinstit. Și la palme rezist !
- LEȚIȚIA : Ești vanitos.
- HORIA : În numele vanității am rămas, nu-i așa, pe șantiere ? Ingineraș oarecare... Gîndindu-mă zi și noapte la tine, prostuț, ca în romanele alea naive de care ne amuzam „noi oamenii complecși, cu probleme...“, deși naivitatea, Albu are dreptate, va trebui și ea reabilitată într-o zi... Și tot din vanitate am lucrat la proiectul tău, nu coautor, ci anonim oarecare...
- LEȚIȚIA : Poate ai simțit că lui Roșca nu-i plac ideile tale, felul tău de a fi, comportarea ciudată ?
- HORIA : Spune, ce vrei ?
- LEȚIȚIA : Să înțeleg. Ce ai cu el ? Ce urmărești ? Unde vrei să-l aduci ?
- HORIA : Să-și recunoască vina !
- LEȚIȚIA : Înainte spuneai bănuiala. Dar ai uitat...
- HORIA : Numai 30 000 de celule nervoase... Sîntem obligați să uităm.
- LEȚIȚIA : Dar nu cea de-a doua zi a iubirii... Venisem la tine din nou, pe șantier. Și am constatat că bei. Sute de grame de alcool, și totul motivat, ca să rezisti la lucrul de noapte.
- HORIA : Optsprezece ore pe zi. Din proprie inițiativă !
- LEȚIȚIA : Și m-ai gonit. Pentru că am îndrăznit să-ți spun că tot lucrul tău din acele citeva luni nu valora nimic. Artizanat de duzină. Alcoolizat. Sufocat de invidie. Fără o idee serioasă. Alunecînd spre rutină. Zbătîndu-te să redescoperi ceea ce se știa...
- HORIA : Te-a instruit bine Roșca.
- LEȚIȚIA : Iar pe peron mai încercai să-mi explici că plec din vina mea.
- HORIA : Bătea iarna la ușă, godimul, la reformă, proprietăreasa, geloasă...
- LEȚIȚIA : Bine... Să presupunem atunci că singurul argument ar fi simțul tău de dreptate și că vrei să-l răz-
- buni pe Axinte Drăgan. Asta îți convine, cred ?
- HORIA : Letiția, fug... Încă un cuvînt și dispar o lună de zile ! (*Deschide ușa, ca la o amenințare reală.*)
- LEȚIȚIA : Dar de ce simțul tău de dreptate n-a acționat mai de mult ? De ce abia acum ? Sau tocmai determinat de proiect ? Ți se pare într-adevăr că e slab, greșit, limitat ? !
- HORIA (*încinde ușa, resemnat*) : Și atunci am încercat un șantaj... (*Încearcă să se amuze.*) Ca să salvez aparențele... Să fiu premiat și eu. Să am bani !
- LEȚIȚIA : Ar părea plauzibil.
- HORIA : Și să-mi cumpăr un revolver : ca să te împuşc. Cu șase gloanțe oarbe, să nu devin criminal. (*Ridicînd mina „solemn“.*) Pe toate semnalele de alarmă — n-a fost nici un șantaj !
- LEȚIȚIA : Deci, proiectul e bun. Nu-i nici o limitare. Și ești mîndru de el...
- HORIA : Să presupunem că da.
- LEȚIȚIA : Atunci de ce te-a afectat întîlnirea cu Roșca ? De ce tot procesul acesta ? Și cazuistica judiciară, avalanșa de acuzări ? Pentru o simplă glumă ? Să fim serioși, Horia !
- HORIA : Voiam să aflu adevărul... Să mă răzbun ! Poți presupune orice !
- LEȚIȚIA : Ce-mi ascunzi ? Deși abia acum realizez. Tu spuneai că ai contribuit la această întîlnire în trei. Dar ești modest. Ai premeditat-o în cele mai mici amănunte !
- HORIA : Inventează ! Poftim !
- LEȚIȚIA : ... Aflînd de la Catrina încă de ieri că Roșca va face verificarea proiectului ; „uitînd“... să-i mai duci cel de-al doilea exemplar, ca Roșca să fie obligat să-l solicite... să ne caute...
- HORIA : E absurd !
- LEȚIȚIA : Știînd, în sfîrșit, că Munteanu va lipsi ; felicitîndu-l pe Albu că s-a îndreptat spre „Parîng“ ; fericit că ai scăpat și de Aurelia Viespe... Da, tu așteptai această întîlnire cu Roșca. Iar în mine nu bănuiai un obstacol... Pe toate semnalele de alarmă — a fost un veritabil șantaj !
- HORIA : Ce ai cu mine, fato ?
- LEȚIȚIA : Nimic. Te iubesc foarte mult.
- HORIA : Letiția, fac crimă pasională !
- LEȚIȚIA : Și știi de cînd te iubesc ?
- HORIA : De-acum zece secunde...
- LEȚIȚIA : Din vara lui '62. Cînd ne-am revăzut la Mangalia... Cum de-ai venit ?

HORIA : Vară, cald...
LEȚIȚIA : Dar puteam să nu fiu acolo!

HORIA : Primisem semn ceresc. Se apropia ziua a treia... Și mai aflasem că ilustrul tău soț urmărea să se împace cu tine.

LEȚIȚIA : Și-ai fost la el...

HORIA : N-am fost!

LEȚIȚIA : Vorbindu-i două ore în șir de primatul dragostei sincere... De etica nouă a conviețuirii născute din iubire...

HORIA : Avea Albu o broșură. Ceva cu codul familiei... Mi se pare, un statut.

LEȚIȚIA : Asta în seara cînd — mi-amintesc foarte bine — se anunțase recitalul de lieduri al soției lui Roșca. Iar a doua zi, după ce Maria plecase, am fost prima oară toți trei și am sesizat tensiunea, tăcerea, suspiciunea. Dar nu mi-ai spus nimic. Te-ai ascuns și atunci. Chiar și în a treia zi a iubirii.

HORIA (pentru prima oară de o duritate extremă) : M-am săturat de acest joc ! De urmărire... Nu mai suport ! Unde vrei să ajungi ?

LEȚIȚIA : Așa ai făcut și tu cu Nicolae Roșca. Rechizitoriul chiar de aici începe : de ce-l acuzi dacă n-ai date certe, o dovadă, un fapt ?!

HORIA : Să zicem că le am...

LEȚIȚIA : De ce nu le-ai folosit ? Și ce-ai așteptat pînă azi ?

HORIA : Pentru că nu le am eu... Dar există ! Dacă-l întrebi pe Catrina, sînt sigur că ți le-ar putea furniza...

LEȚIȚIA (formînd un număr la telefon și așteptînd) : Alo... Casa Catrina?... Chiar dumneavoastră?... Iertați-mă că sun atît de tîrziu. Lețitia Dinu... Da, e 10.44. Dar am vorbit mai înainte cu soția tovarășului Roșca, și îmi spunea... Știu, fără introduceri... Pentru proiect, exact. Dacă l-ați consultat... Și tot în legătură cu tovarășul Roșca... Măgari ? N-am înțeles... A ! Pentru seara de azi... N-am îndrăznit, pur și simplu, să vă invit... Și n-a venit nici unul. S-a amînat... Nu i-a călcat nici un tren... Atunci, probabil de asta, fiindcă v-ați rugat lui dumnezeu să nu-i calce. Aveți relații, știu... Da, fără introduceri ! Voiam să vă rog doar, cînd aveți timp disponibil... Cum ? Ați mai auzit placa asta ?... Și aveți timp destul... N-am știut... Înțelegeți ? Noi ? Cu cine ?... Probabil că în alte probleme... De ce să închid ? A, ca să vă puteți îmbrăca.

Adresa mea : bloc B, cvartalul I, apartamentul V... Adică veniți acum, noaptea ?... Nu ! nu mă mai miră nimic... Și să-l bat pe Drăgan ? S-a înțeles... Nu, nu sînt o fată deșteaptă... Il bat !

HORIA : Cînd vine el, plec eu.

LEȚIȚIA : Vine pentru proiect. Vorbi se cu Roșca puțin mai înainte.

HORIA : Cu atît mai mult.

LEȚIȚIA : Ce ai urmărit cu șantajul ?

HORIA : N-a fost șantaj !

LEȚIȚIA : Numește-l cum îți place.

HORIA : O dublă încercare, asta e tot ce a fost. Mai întîi a lui Roșca, dacă într-adevăr e cinstit, dacă va respinge șantajul... Dar o încercare ratată, pentru că fiind necinstit ar fi putut să procedeze la fel ; și a doua încercare — în privința proiectului, dacă e bun, dacă înseamnă ceva...

LEȚIȚIA (ingrozită) : Încercări... Nou joc de societate ! Din care să aflăm ce și cît valorăm. Fără să ne mai acordăm creditul relațiilor de fațetă. Să nu ne mai apreciem după fapte, realizări, competență, ci după acest joc al nervilor, mai mult sau mai puțin rezistenți... Într-o suspiciune continuă : nu te cred, nu mă crezi ! Dar se poate trăi așa, Horia ? Fără să crezi în cel de alături de tine, în om ?

HORIA : Roșca e un caz...

LEȚIȚIA : Miine pot fi și eu. Voi întîrzia într-o noapte la institut. Voi vorbi mai cald cu Munteanu. Îți voi spune că florile acestea le am de la Albu... Mă vei suspecta și pe mine ? Mă vei pune la încercări ? Vei pleca și te vei reîntoarce peste 15 minute ca să știi dacă te înșel ? Nu poți înțelege că jocul acestor încercări distruge totul în noi ? Și-i jignitor... Jignește tot ce-i demn ! (Sună din nou telefonul.)

HORIA : Alo... Da... Drăgan la telefon... E vina mea, tovarășă Roșca. S-ar fi convenit să vă sun... Soțul dumneavoastră s-a răzgîndit în ultimul moment și s-a îndreptat spre Oficiul telefonic... Da, cel central. Noaptea e unul singur. Urma să vorbească de acolo cu Munteanu. Pesemne, o fi așteptînd convorbirea... Da, se obțin uneori foarte greu... Nu face nimic... Și dacă revine curînd, spuneți-i că tovarășul Catrina urmează să sosească și el... Lețitia vă transmite și ea să nu fiți neliniștiți... Și pentru noi la fel, e o lungă noapte albă. Dar să nu uit... Poate vă

amintiți ziua când ați cîntat pe litoral, în 1962? Nu, din simplă curiozitate... De cîți ani sînteți împreună cu tovarășul Roșca?... De șaisprezece?... E o performanță, desigur!... Vă urez și eu... Noapte bună!

LEȚIȚIA: Ce importantă are ziua?

HORIA: Am văzut odată un film...

LEȚIȚIA: Eu o sută de filme. Ce importantă are?

HORIA: Un film pasional... Un bărbat și o femeie, spioni, singuri într-o cabană, noaptea, iubindu-se și căuțînd totodată să afle unul despre celălalt adevărul. Iar dimineața, ea se convinge că el a mințit-o... Și trage! Cred că am povestit foarte prost.

LEȚIȚIA: Bine, noi putem inversa. Cumperi tu revolverul.

HORIA: Sau inversăm totul: noaptea a doi oameni cinstiți, care nu se bănuiesc, care își spun numai lucruri frumoase: cum s-au găsit... Ce i-a legat... Ce a fost în prima zi...

LEȚIȚIA: Voi ai să știi cine sînt și cît sînt de serioasă. Și-ai făcut o încercare: mi-ai trimis un bilet...

HORIA: În prima zi am observat că ai o față destinsă. Și o liniște mare. Că știi să rîzi. Să te miri. Și te-ai fi mirat chiar dacă ți-aș fi propus să fim soț și soție...

LEȚIȚIA: Sintem din prima zi.

HORIA: Ai fi putut să mi-o spui...

LEȚIȚIA: Cu treburi, una-alta... Cred că am uitat. Iar în a doua zi ai vrut să știi ce și cît am să-ți trec cu vederea. Și o nouă încercare: mi-ai spus să plec, m-ai gonit!

HORIA: În a doua zi m-ai oprit să mai beau. Fără cuvinte mari și amenințări inutile. Mi-ai spus că ai încredere în mine... Că sînt suficient de stăpîn și de tare. Și dacă vreau, pot înceta cu beția. În a doua zi, pentru prima oară în viață, cineva a avut încredere în mine. Și acel cineva ai fost tu:

LEȚIȚIA: În a treia zi ai venit pe litoral, să-mi propui să colaborăm la proiect. Încercare și atunci...

HORIA: În a treia zi, erai acolo pe plajă, într-un costum albastru. Și n-am vrut să mă apropiu de tine... Ci doar să te privesc de departe, de sus... Semnînd o convenție cu femeile aflate pe plajă, să nu poarte nici una un costum ca al tău. Să te pot recunoaște. Și cu toți bărbații, să nu se uite la tine, să nu te întrebe nimic. Dar n-a respectat nimeni convenția, contractul. Și am fugit să te caut, pentru că mi-a fost teamă,

tot pentru prima oară, că aș putea să te pierd...

LEȚIȚIA: În a patra zi l-ai acuzat pe Roșca... Fără nici un temei! Pe o suspiciune a ta! Surprins poate de reîntîlnire... și intrigat de faptul că tocmăi el a fost ales să ne aprecieze proiectul.

HORIA: Da, am riscat. Trebuia să capăt răspunsul. Să învingă suspiciunea sau să mă las învins. Să cred în proiect și în proiectele mele, sau să nu mai cred în nimic. Să aflu în cine ai mai multă încredere: în mine sau într-un om oarecare. Și ce pui mai presus.

LEȚIȚIA: Poți pleca! Nu fac compromisuri cu mine!

HORIA: Îți cer pentru ultima oară...

LEȚIȚIA: Încercînd șantajul, ai sperat ca Roșca să-l accepte, fii sincer! Îl credeai vinovat... N-ai încredere în nimeni... Nici măcar în mine!

HORIA: Deci, nu mai e nimic...

LEȚIȚIA: Ba da, te iubesc foarte mult. Dar nu pe cel oprit undeva lângă ușa, gata acum de fugă. Ci pe Horia cel bun, care are încredere în mine, și în care am și eu. Întoarce-te! Rămîi!

(*Aceiași, plus Albu și Aurelia Viespe, foarte bine dispuși.*)

AURELIA: Toată lumea în picioare. Și drepti! Compania de onoare aliniată... Așa! Marele strateg, Aurelia Viespe, strecurată în lagărul trupelor refractare normelor de conviețuire între știință și artă, readuce cu sine, viu și nevătămat, pe inginerul-poet Albu Mihai Leonard... (*Amuzîndu-se copios.*) Leonard, auziți?!

ALBU: Fii serioasă, Aurelia!

AURELIA: Dar Leonard numai cîteva ore, pentru că, în urma unei cereri adresate încă în cursul zilei de miine Notariatului public, va deveni, pur și simplu, Albu Mihai. (*Sesizînd atmosfera ciudată.*) Hei, dar ce-i cu voi? Numai respiră nimeni? V-ați transformat în locuință-muzeu? Ori poate v-a sugrumat fericirea? (*Lui Albu.*) Sînt morți!

LEȚIȚIA (*primul suris*): Bine te-ai întors, viespe...

AURELIA: A mai rămas mortul numărul 2...

HORIA: Cred că ai băut cam mult, puștiulache!

AURELIA: Pe teorema lui Taylor, pariu! Cine o demonstrează mai repede... Și pe marele Mișkin... Dar

tu (lui *Horia*) nici nu știi cine a fost acest splendid idiot... Tu ești un simplu Raskolnikov din „Crimă și pedeapsă”. (Lui *Albu*.) I-am spus-o!

LEȚIȚIA : Odihnește-te, Reli...

AURELIA : Mă odihnesc în acțiune... Albule, ai cuvîntul! Și nu repeta ce s-a spus. Cu angajamentele concrete!

ALBU (*vede garoafele*): Ați uitat să puneți apă la flori.

AURELIA (*indignată și ea*): Ca și cum s-ar da gratis, și n-ar costa și florile bani!

ALBU : Nu banii, Aurelia, mă doare doar simbolul. Flori fără apă, fă și tu un efort...

AURELIA : Simboluri se mai găesc. Cu banii e mai greu... Vezi că se rîde de tine!

ALBU : De mine rîdeți? De voi! Care vedeți în amestecul nostru aici o simplă întîmplare hazlie. Și vă înșelați amarnic! Eu știam încă înainte de a pleca de aici că florile acestea sînt supuse pieirii. Dar vă întreb: ce aveți cu florile mele, stimate *Horia Drăgan*? Și de ce ne privați cu atîta neînțelegere pe noi, care, în această noapte, unind eforturile a două generații — prima trăindu-și viața din plin...

AURELIA : Asta sînt eu!

ALBU : ... și a doua meditînd...

AURELIA : Asta sînteți voi, care uitați și de apă... Să vi se usuce garoafele.

ALBU : ... am ajuns la două importante concluzii.

HORIA : Pentru concluziile voastre! (*Și bea*.)

AURELIA : Prima o voi expune eu... că lui *Albu* îi trebuie o oră. Și-ar exista în viață, zice el, doar două bucurii: a cunoaște — pe care am să v-o explic altă dată — și a crea. Cum ar veni, n-a fost nimic înainte și ați făcut un proiect. Iar iubirea, îmbinînd una și alta. Dar cum? (*Se miră și ea*.) Ți-am spus eu că uit, Albule! Eu numai la practică-s tare!

LEȚIȚIA : Vreau să te sărut, Aurelia. Și pe tine, Mihai. Că ați petrecut frumos. (*Apoi, gest spre *Horia**.) Și noi am petrecut foarte bine... Ne-am amintit o mulțime de lucruri. Tot felul de prostii... Ne-am și certat! A fost foarte frumos.

ALBU : Și a doua concluzie (*Horia continuă să bea*), care va deveni subiectul unei extraordinare nuvele!

LEȚIȚIA : Va veni și *Munteanu*. L-a chemat tovarășul *Roșca*.

ALBU : Cu un om care bea... Fiți atenți la subiect.

HORIA : Interesant, într-un fel...

ALBU : Și bea peste măsură!

LEȚIȚIA : Va veni și *Catrina*.

ALBU : Pînă cînd omul meu, înțelegi, își pierde cu totul rațiunea.

HORIA : Frumos!

ALBU : Și aici retrospectiva: cine era acest om?

HORIA : Un om oarecare, cinstit...

ALBU : Foarte cinstit! Douăzeci de ani fusese omul cel mai integru, mai respectabil, mai devotat. Învîngîndu-și chiar vechiul fel de a fi. Justificînd încrederea celor din jur...

LEȚIȚIA : Ai să povestești restul miine!

HORIA : Azi! Mîine, omul e treaz.

ALBU : Iar acest om, dintr-o dată, fiind beat, începe să afirme lucruri ce contrazic tot ce a făcut pînă atunci.

HORIA : Acuză chiar o veche trădare.

ALBU : Putem presupune orice.

LEȚIȚIA : Ori încearcă un șantaj...

ALBU : Se poate foarte bine și asta... Dar nu planul acțiunii ne interesează aici, ci al unor idei invinse în viață, dar rămînînd vii și mocnînd în subconștient.

HORIA : Și celălalt recunoaște, să zicem, că a trădat.

ALBU : Ar fi cam polițist. Creează doar tensiune!

LEȚIȚIA : Ori că a șantajat ordinar...

ALBU : E prea tare. Să spunem că a șantajat... inspirat.

HORIA : Mie mi-ajunge, *Albu*... Eu vreau deznodămîntul!

ALBU : Asta e... că nu-l am! Dar vin eu, scriitorul, și afirm: pe om îl reprezintă rațiunea, luciditatea, conștiința. Și omul nu se definește într-un moment de slăbiciune, de contradicții interne, nici măcar de beție, cînd vechiul din noi izbucnește... Slăbiciunea — e semn că lupta continuă. Adevăratul om e cel care învinge, cel lucid, conștient, și cel care douăzeci de ani s-a dovedit a fi om. Procesul deci — drumul parcurs —, nu accidentul, abaterea de o clipă!

LEȚIȚIA : Am să vă rog să vă așezați... Și să aflați și voi ce s-a întîmplat astă-seară.

HORIA : Să așteptăm verificarea lui *Roșca*!

LEȚIȚIA : Nu mi-ai răspuns ce-ai sperat de la acea încercare.

HORIA: Să se gîndească o clipă... Să mă privească amuzat... Și să surîdă, poate! Glumești, Horia Drăgan!

LETIȚIA: Și-apoi să spună: da!

HORIA: Ca tu să-mi ceri iar să plec?!... Să mă gonești din casă?!

LETIȚIA: Adevăratul om e cel lucid, conștient. Unde am ajunge dacă pe toți care greșesc i-am gonit?

HORIA: Adică tot mă iubești?!

AURELIA: Uitați un vas cu apă. L-am adus pentru flori.

LETIȚIA: Profiți și azi că am coborît la Iscroni...

HORIA: Iar eu, fiind puțin amețit, vă întreb din nou: de ce abia azi, după douăzeci de ani, marele Nicolae Roșca a recunoscut: „Omul acela... sînt eu!“?

CORTINA

A C T U L III

T A B L O U L 4

În scenă, ca și în primele două acte, locuința Letiției Dinu. Glasvandul spre cea de-a doua încăpere, deschis, îngăduie o mișcare mai largă și spații distincte de joc. Masa a fost strînsă; tacimurile au cedat locul unor complicate desene și schițe; planșeta pliantă din micul birou-atelier a fost și ea ridicată, florile inginerului Albu — rechemate la viață.

La ridicarea cortinei, Mihai Albu și Aurelia tocmai trec spre terasă, reamintim, amplasată spre rampă; Letiția — ultimele aranjamente în interior; Horia Drăgan — în fața planșetei, în micul birou-atelier.

Față de finalul actului II, n-au trecut decît 15—20 de minute. Inginerul Albu și Aurelia Viespe par să fi fost puși la curent cu cele întîmplate; semnele ușoarei grizări din finalul actului II abia se mai fac simțite; singur, poate, Drăgan, va manifesta, în continuare, o iritare aparte față de complicata judecăți polițiste ale lui Mihai Albu.

ALBU (*didactic și evident ilar*): Ca inginer, obișnuit să ordonez datele oricărei probleme, sînt obligat să observ, cu spiritul meu analitic și treaz, următoarele raporturi ciudate: Nicolae Roșca, în mod surprinzător, se deplasează la locuința Letiției, pentru a ridica un proiect. Urgența și interesul, chiar și pentru coautori, rămîn de neînțeles... Trebuie căutate amprente!

LETIȚIA: Dar terminați odată! Nu fiți copii!

AURELIA (*pasionată*): Ca-n filme, Leto dragă! Eu nu pot trăi fără film.

HORIA: Ieșiți cel puțin pe terasă... Vreau să mă pot gîndi!

ALBU: ... În timp ce întîlnirea cu Horia Drăgan nu pare deloc să-l surprindă. (*Aceeași ironie.*) Mister!

AURELIA: Ba î-a deschis și ușa... Eu văd aici o greșală!

ALBU: Un simbol!

HORIA: Iar eu vă dau afară! Vă ba-teți joc!

ALBU: Exact! Și rețin următoarele trei elemente, care ar putea, sper, să te scoată din fire: primul — știa că-l suspectezi.

HORIA (*venind spre el*): Spune odată ce vrei!

ALBU: Să recunoști că a acceptat să discute cu tine. (*Pauză.*) Eu refuzam!

Doi: că nu te-a pălmuit decît abia în final — prea tîrziu! Și trei: că totuși, la această oră, stă și-ți citește proiectul.

HORIA: Și împotriva lui? Fii la fel de cinstit. Nu descoperi nimic?

ALBU: Ba da. A recunoscut: „Omul acela sînt eu“, cu o întîrziere de douăzeci de ani. A mărturisit, dacă am înțeles bine, Letiției, o clipă de lașitate. În defavoarea lui, dar numai la prima vedere, și în favoarea lui prin cîntea mărturisirii. Apoi a refuzat să se apere... A acceptat suspiciunea... L-a chemat pe Munteanu... A cerut ajutor... Deci, se spe-rîse și el...

HORIA: Fii inginer, adună!

ALBU: Nu-i simplă adunare, Drăgan. Iar scriitorul din mine, care l-a cunoscut și el pe Nicolae Roșca, se ridică nu împotriva, ci în apărarea lui. Și aduc ca martor, dovadă pentru mine supremă, toți acești ani.

HORIA: Putea să simuleze...

ALBU: Niciodată pasiunea, competența și cîntea!

HORIA: Replici de teatru... Vreau fapte!

ALBU: Faptele sînt acolo, departe... Sînt proiectele și construcțiile lui. Zilele nesfîrșite de muncă, tonele de ciment, milioanele de kilowat-ore,

pulsul lui, tihicardic, în clipa fiecărei porniri... Și regretul când părăsea un șantier, bucuria când ajungea la altul. Ne-ar trebui pentru asta o mie de filme documentare, înțeleși, unde Roșca ar fi și el, poate, unul din zecile și sutele de mii de eroi. Și n-ai putea să știi niciodată, urmărindu-i, care a fost el, ci doar că a fost și el!

HORIA : Și-atunci ?

ALBU : Lumea lui de afară n-o poți aduce aici! Doar lumea lui interioară, și ce a dobândit el, ce a devenit, în acești douăzeci de ani.

AURELIA : Și toți oamenii au o lume a lor interioară ? Credeți că am și eu ?

HORIA (necontrolat) : Tu n-ai să ai niciodată ! (Văzând reacția ei, spaimă.) Ori dovedește-mi că ai ! Poftrim !

ALBU : Așa ai făcut și cu Roșca : „Ai trădat ! Ori, dacă nu, dovedește-mi !” Numai că reacțiile lor au fost diferite. Lui Reli i-au venit lacrimi în ochi. Roșca a încercat dorința să te calce în picioare. Reli s-a refugiat spre Letiția : iubește-mă tu, Leta ; Roșca l-a chemat în ajutor pe Munteanu. În timp ce Letiția te acuză acum în tăcere, și mie îmi vine să urlu : nu ne putem jigni numai pentru că nu ne cunoaștem !

HORIA : Deci, Roșca e nevinovat...

ALBU : Hai să-l lăsăm pe Roșca și să vorbim despre Horia Drăgan. Dacă îl cunoști... Un tip înalt, scheletic...

HORIA : Ce te surprinde la el ?

ALBU : Ca inginer ?

HORIA : Cum vrei !

ALBU : De ce nu l-a acuzat pînă astăzi pe Roșca ? De ce, suspectîndu-l, n-a căutat dovezi ? Nu știa că Tudose Catrina l-a cunoscut pe Axinte Drăgan ? Și de unde subita neîncredere în proiect ? L-am lucrat împreună ! De ce șantajul, apoi ? De ce singurului om pe care îl iubești și te iubește nu i-ai spus niciodată nimic ?

HORIA : Deci, singurul vinovat e Drăgan.

ALBU : Dacă aș judeca după sistemul lui Horia Drăgan. Dar inginerul din mine refuză ! Și afirmă că Horia Drăgan e prietenul lui. Prieten, chiar atunci cînd greșește. Și are încredere în el. Pentru că prietenia nu-î aritmetică simplă : atîtea dovezi — pentru, atîtea — contra, scad și adun... Prietenia, demnitatea și cinstea se verifică în timp ! Și nu există uniități de măsură.

HORIA : Asta, în romanele tale !

ALBU : Există doar încercări prin care trecem în viață și depinde cum trecem. Unii trec — alții nu.

(Horia se retrage din nou spre „colțul” planșetei, în timp ce Aurelia va veni într-un suflet lîngă Albu, sprijinit acum de balcon.)

AURELIA : Miine demisionezi ! Te rog ! Nu mai fi inginer...

ALBU : S-a înțeles. Te-ai îndrăgostit și de mine !

AURELIA : Și începi să scrii o carte... Un roman sau o piesă... Tot, cum a fost ! (Pauză lungă.) Nu te iubesc deloc.

ALBU : Scriu că nu mă iubeai...

AURELIA : Ceva cu gelozie și crime... Să fie de neprevăzut !

ALBU : Atunci să arăt în romanul acela cum Horia Drăgan i-a făcut cîndva curte celei de-a cincea surori a Aureliei Viespe. Ar fi o lovitură !

AURELIA : N-ar fi adevărat : sîntem numai patru surori !

ALBU : Inventez : îl aduc în scenă și pe primul soț al Letiției Dinu, care va apărea pentru prima oară, de-a dreptul în actul III. Și care nu-i profesor, ci anchetator de miliție.

AURELIA : Să nu-l aduci. Se încurcă toată piesa !

ALBU : Iar eu, precum Trigorin din *Pescărușul* lui Cehov, o voi seduce pe Nina Zarecinaia...

AURELIA : Cine mai e și Nina ?

ALBU : Poți fi și tu... Un pescăruș oarecare.

AURELIA : Și ce va face Nina ?

ALBU : Va renunța, știi eu, la ceva... La un ideal, la o pasiune mare... Pe urmă va regreta... Va voi să revină... dar va fi prea tîrziu. Și în ziua în care singurul om care a iubit-o se va împușca...

AURELIA : Cine o iubea ?

ALBU : Alt pescăruș, să zicem. Va dispărea și ea !

AURELIA (simte că totuși e o dramă, deși n-o înțelege) : Mihai ! Să nu cumva...

ALBU : Ei, cum ? Albu Mihai e un inginer realist, care se va întoarce cuminte la proiectele lui și va primi Medalia Muncii — oricît ar părea de ciudat.

AURELIA (izbucnire ca la 19 ani) : Ascunzîndu-ți o dramă, știi eu ! Că ai iubit-o pe Nina. Nina asta — Letiția ! Și ai rămas inginer numai de dragul ei. Dar tu poți mai mult... mult mai mult ! Hai, scrie, Mihai !

ALBU : Nu poți să scrii cînd n-ai cui să citești. Îți mai trebuie și-un om

care să creadă în tine fără să-ți ierte nimic... Deși se zice că se lucrează la asta. S-ar proiecta undeva...

AURELIA : Eu cred. Numai că nu înțeleg ce vorbești... Amesteci pescăruși... Trebuie să ghicesc cine-i Nina...

ALBU : Groparul din *Hamlet* făcea filozofie în urmă cu patru sute de ani. Iar tu ai să-mi spui, transcriindu-l și neadăugind nimic de la mine : Să fim serioși, Mihai ! Unde ai mai pomenit un gropar ? De ce-mi arăți un craniu ? Nu înțeleg ce vrei... De ce-l aduci în scenă ?

AURELIA : Să nu vorbim de gropar... Nu e bine ! Chiar dacă ai o dramă, Mihai.

ALBU : Avem cu toții, Reli ! În viață, ca și în teatru, trăiești zadarnic și n-ai ce spune pe scenă, dacă n-ai avut și tu bucuria ta, drama ta. Bunăoară, să aflu că l-ai iubit pe Drăgan...

AURELIA : Iar inventezi !

ALBU : Pe Munteanu... ori pe prostul de Albu. Dar tu ai să spui din nou că inventez. Să nu spui...

AURELIA : Suferim amândoi... Ca-n *Pescărușul* acela !

ALBU : Numai că tu ai nouăsprezece ani. Și la nouăsprezece ani e suficient să strigi tare : caut un om !

AURELIA (ca o chemare reală) : Hei, omule ! Te caut ! (Lui Albu.) Nu mi-a răspuns...

ALBU : Te-a auzit și vine. Dar vine de departe. Va veni mai târziu.

AURELIA : Strigă și tu !

ALBU : N-ajută ! Numai la nouăsprezece ani. (Apoi, pentru că ea părește terasa.) Și caută la radio un post. Unul cu muzică multă. Să nu se discute nimic. S-a discutat prea mult !

(Letiția s-a apropiat de Horia, rămas singur în fața planșetei, în colțul micului birou-atelier.)

LETIȚIA : Ce-ai mai descoperit ? Ce nouă strangulare ?

HORIA : Fiecare proiect — ca un vehicul în plină viteză, ca un tren ducând undeva și ducând foarte departe — ar trebui să aibă, pentru un caz extrem, o deraiere, să zicem...

LETIȚIA (anticipând) : Un mic semnal de alarmă.

HORIA (ca și atunci) : Dacă nu cobori la Iscroni, în următoarele zece secunde...

LETIȚIA : Aș refuza ! Prefer să tragi semnalul ! să fim întrebați de con-

ductor, de zăriști, de miliție : ce s-a întâmplat ? ce accident ? Și eu să le răspund : cel mai grav ! Am stat alături de un om, am trăit împreună, ne-am sculat diminețile și am plecat la serviciu, apoi am stat la masă în grabă și am plecat din nou... Am citit câte o carte, am fost la filme și, o dată pe lună, la teatru... Fără să ne dăm seama că noi doar ne vedem, stăm uneori alături, și că nu ne vorbim.

HORIA : Plătind amendă, Letiția. Pentru atita lucru nu se oprește un tren.

LETIȚIA : Trenul cel mare — nu ! Dar trenul acela, al nostru, din care am coborât la Iscroni ; trenul cu care am venit într-o iarnă la tine, și trenul din vara care a urmat, când ne-am întâlnit iar, ți-amintești ?

HORIA : Și eu făcusem contract cu toate sezonistele... Nici un costum la fel.

LETIȚIA : Nici un contract ! Nici un joc ! Nu mai vreau să clădim pe nisip. Vreau adevăr !

HORIA : Au fost palate frumoase.

LETIȚIA : Palatele din vis nu sînt palate, sînt vise. Și nu vreau nici un palat ! Vreau această planșetă, acest fotoliu, aceste fotografii, și această cameră mare, în care Aurelia să vină cînd vrea și să se certe cu tine. Albu să stea pe terasă și să-mi aducă flori. Sau, dimpotrivă, tu să le strigi : plecați ! Vreau să rămîn singur cu Leta și vreau mult de tot să vorbim.

HORIA (văzînd-o alarmată.) Ce s-a întâmplat ? Ce-i cu tine ?

LETIȚIA : Nimic. (Ii vine să și ridă.) Am învățat să muncim, să construim, să facem minunile cele mai mari, dar am uitat să vorbim. Nu mai țin minte nimic. Nici cum să aleg momentul... Nici cu ce să încep... Sau poate să te las pe tine, mai bine — și eu să am răbdare... Să te privesc și să ascult... Să te întreb direct, fără menajamente... Și dacă nu sîntem de acord, să ți-o spun ! Pentru că, în fond, putem avea păreri diferite. Tu-i bănuiești pe Roșca. Eu afirm că-i cinstit. Tu te superi pe Albu. Eu îl rog să mai vină. Iar dacă e nevoie, ne putem și certa. Mie grozav îmi place. Dar cum ? Nu mai țin minte nici asta... Pentru că, înțelegi, trebuie să ne și certăm omeneste ! Fără insulte și fără uși trîntite. Și să găsim un drum... cuvîntul acela, apoi, care ar trebui să ne împace... Cum să fim

- de acord, la sfârșit, fără să fim penibili. Și toate aceste probleme mărunt — dar teribil de mari! — nu pot fi discutate la sfatul popular al raionului, și nici la tribunal, în nici un fel de instanță. Ci în forul nostru intim.
- HORIA: Va fi a patra zi.
- LEȚIȚIA: A patra a fost ieri. Am intrat într-a cincea...
- HORIA: Și-n ziua a șasea, Letiția... (Ar vrea s-o cucerească din nou.) Am o idee grozavă! (Ii șoptește ceva.)
- LEȚIȚIA: Ei, nu... Nu avem unde. Și va țipa... Copiii fac totdeauna scandal!
- HORIA (uitînd de toate și sincer): Albul, se intră în ziua a șasea! Se face lumea din nou... Cu oamenii, și viețuitoarele toate...
- ALBU: O refacem, ei da... E prevăzut în planul de stat. Am fost și eu în comisie.
- (Se sună lung. Se repetă.)
- LEȚIȚIA: Să știi că a venit marele nostru Munteanu!
- HORIA: E Catrina! El sună așa! E nervos!
- ALBU: Se întoarce Roșca! Psihic de scriitor, anticipez momentul!
- (In prag — ușa e deschisă de Reli — Maria Roșca, o femeie la 30—32 de ani, de o demnitate aparte.)
- MARIA: Mă iertați pentru vizita aceasta târzie...
- LEȚIȚIA: Dar vă rugăm. (Incurajare, să intre.)
- MARIA: ... și pentru cei care nu mă cunosc...
- LEȚIȚIA: Luați loc!
- MARIA: ... eu sînt Maria Roșca. (Incercînd să se scuze.) Nu puteam să nu vin...
- LEȚIȚIA: Poate doriți o cafea?
- MARIA: A, nu... Am urcat pentru câteva clipe. Vin de la telefoane. Soțul meu...
- HORIA: Cum? Încă n-a primit legătura?
- MARIA: Ba da. Dar începuse să controleze proiectul, și a rămas acolo. Upluse tot oficiul cu planșe. Noroc că am venit eu. Telefonista era foarte speriată. Ar fi vrut să ceară ajutor... (Ton brusc schimbat.) Dar nu v-am spus încă pentru ce am venit.
- LEȚIȚIA: Tovarășul Roșca ne promisesse că se va reîntoarce aici.
- MARIA: Da, tocmai pentru asta. Nu-mi place cum arată... Foarte obosit... și absent. Nu l-am văzut niciodată așa. Ce-a fost cu el? Ce i-ați spus? Și pentru ce să revină?
- AURELIA: Dacă sînt eu aici — nici o grije!
- LEȚIȚIA: Noi avem foarte multă încredere în el.
- MARIA: Mi-a povestit ceva... (Pauză, cît să se simtă că ar fi la curent.) Încrederea dumneavoastră are două tășuri.
- HORIA: Și v-ați speriat de urmări...
- LEȚIȚIA: Horia, te dau afară pe ușă!
- HORIA: Am cea mai deplină admirație față de o femeie care vine să-și apere soțul, dar nu sînt dispus... (Nu îndrăznește.)
- MARIA: Îndrăzniți!
- HORIA: Nu sînt dispus să tac!
- MARIA (nu fără ironie): Ce știți despre el, dumneavoastră?
- HORIA: Dumneavoastră ce știți?
- MARIA: Că-l iubesc de șaisprezece ani. Cînd mai eram infirmieră, și el un simplu bolnav, un rănit. Și-l cunosc.
- HORIA: Eu de-acum douăzeci. Atunci l-am văzut prima dată... Și îndrăznesc să-l judec mai aspru!
- MARIA: Mai răuvoitor. Ca să vă judec la fel.
- HORIA: Nu aveți încă dreptul!
- MARIA: Îl am. Pentru că vă cunosc mai bine decît toți cei de-aici. Vă cunosc și puterea. Și în toți acești douăzeci de ani, sau cel puțin în șaisprezece, dacă Roșca a fost liniștit, a lucrat...
- HORIA (preluînd): ... și a putut deveni „marele Roșca!“...
- MARIA: ... a devenit pentru un simplu motiv...
- HORIA: Nu i-a smuls nimeni masca!
- MARIA (negare discretă, dar fermă): Pentru că suspiciunii dumneavoastră i s-a opus încrederea mea.
- HORIA: Sentimentalisme naive!
- MARIA: Convingeri! Și convingerea cea mai profundă, o veți simți într-o zi, că în afara încrederii celor mulți, din afară, a lui Catrina, Munteanu, a Letiției, trebuie să ai și o a doua, în casă: încrederea celui de alături de tine.
- HORIA (accentuînd persiflarea): Suportul cel mai intim, femeia care iubește, soția apropiată...
- MARIA: Ați formulat foarte bine. M-am străduit să fiu.
- HORIA: Explicîndu-i clipă de clipă și argumentînd... (Plictisit.) Îmi ajunge!
- MARIA: Incapabilă să explic ori să aduc argumente; nu sînt juristă, nici ingineră, în stare să demonstrez...

Dar dormind lângă el, respirînd liniștită...

HORIA : V-ați pregătit, observ, pentru această discuție...

MARIA : ... mirîndu-mă sincer cît de mult reușea să lucreze într-o singură noapte.

HORIA : Cu o detașare ciudată. Aproape incredibil !

MARIA : Neîntîndu-ni niciodată îngrijorată decît pentru oboseala lui.

HORIA : Sînt obligat să vă admir. Pentru lirism.

MARIA : Pentru forță !

HORIA : Și pentru această „etică nouă“, cum s-o numim ?

MARIA : A încrederii !

HORIA : Vă admir din nou.

MARIA : Pentru cei șaisprezece ani în care, înfruntîndu-vă zilnic, am fost mai tare eu.

HORIA : Vă iubiți soțul. E un merit.

MARIA : Bine. Vom continua să lup-

tăm.

ALBU (de pe terasă) : Vine tovarășul Roșca.

HORIA : Planificînd deci totul exact ! Chiar și acest ultim demers. Stabili-

lînd decalajul : cine vine întii, cine vine pe urmă.

LETIȚIA : Horia, pentru ultima oară !

HORIA : Au mai rămas cîteva clipe. Aud urcînd ascensorul. Va intra.

(Deschide singur ușa.) Și vom avea dovada. (În clipa în care apare Roșca.) Dacă respinge proiectul sau nu.

ROȘCA : Respins ? De ce ? (Văzînd-o pe Maria.) Ce-i cu tine aici ?

MARIA : Te așteptam. Spuneai ceva de proiect...

ROȘCA (depune proiectul pe masă) : Nu l-am respins. E bun ! E foarte bun !

HORIA (vehement) : Poftim ! Și ultima dovadă ! S-a confirmat. O avem.

ALBU : Nu dovedește nimic.

HORIA : Ba da. M-a pălmuit pentru a-și dovedi fermitatea și cinstea...

ROȘCA : Pentru că meritai !

HORIA : ... și a ajuns la concluzia că proiectul e bun — recunoaștere falsă, formală, pentru ca în felul acesta să mă oblige la recunoștință. Să mă oblige să tac !

ROȘCA : Totuși, e bun. Chiar și în anexa B, sectorul dumental, există ceva nou. (Apoi, Mariei.) Au făcut un lucru frumos. (Din nou lui Drăgan.) Recunoștință, pentru că am spus adevărul ? Ar fi naiv !

HORIA : Și dacă eu nu cred ?

(In prag, neobservat de nimeni, bătrînul Catrina, 50—55 de ani.)

CATRINA : Crede bătrînul Catrina ! Directorul uzinei unde acest proiect va fi aplicat. Dublu laureat. Ordinul Muncii I-a, și închideți ușa, ori închideți terasa ! Discuțiile sînt utile sau nu — curentul niciodată. (Pauză.) Și dacă mai faceți adunări sindicale nocturne (caută loc să se așeze), faceți rost și de bănci. De la statul în picioare îndelung se pot face artrite și în orice caz varice. (Se așază.) Lui Drăgan, dați-i haina, vă rog ! (În timp ce Horia se îmbracă.) Să fie demn și frumos. Cel puțin cînd vorbește cu mine. Iar tu, Roșca (gest amical, bătrînesc) ce aud ? Țipă la tine Hamlet, și tu, nimic ? ! Viespe, citește procesul-verbal !

AURELIA (în aer) : N-am scris nimic.

CATRINA : Se știe. Spune ce-ai tras cu urechea.

AURELIA (viespe) : Horia — mai de toate, nervos...

CATRINA : Zi de Letiția, întii. Ea e stăpîna casei ! Și inginer-șef de proiect. Ea răspunde de tot.

AURELIA : Că-l dă afară pe ușă...

CATRINA (amuzat) : Ei, nu vorbi ? ! Și tu ?

AURELIA : Pe ușă poate oricine. Eu îl dădeam pe geam !

CATRINA : Și Albu, între și între... Cum ar fi, a scîldat-o ?

AURELIA : El era cu rațiunea. Studia.

CATRINA : Dar rațiunea se bate, stimulate tovarășe Albu ; rațiunea convinge, se luptă, nu stă !

ALBU (convins) : Am să modific finalul.

AURELIA : Iar Maria Roșca, păcat că n-ați fost aici...

MARIA (scuză) : Eu abia am venit... Aurelia !

CATRINA : Am ascultat-o. O știu. Cîntă foarte frumos.

AURELIA : Pentru mine e o sfință...

CATRINA : Ce-nseamnă sfință. viespe ? Că de emoție, uite-o, dumneaei a roșit...

AURELIA : Sfinț e cineva pe care dacă altcineva îl jignește, eu sar la bătaie... și-l bat !

CATRINA : Noroc deci c-am venit, că ieșea și conflict religios. Eu despre sfinți am cu totul altă părere. (Pauză lungă.) Horia și Roșca, vă rog ! (Semn să se așeze toți trei în jurul aceleiași mese.) Și voi care — ce vreți ? De ce treziți lumea din somn ?

Ce-aveți cu telefonul ? De ce vă rupeți de fapte ? De adevăr ? De ceea

ce a fost real? (*Revenind la fapte.*) Axinte Drăgan a fost ridicat într-o seară de iarnă, acum douăzeci de ani. Și de ce a fost ridicat, cine e vinovat de arestare, e mai greu de aflat. Să amînăm. Dar Axinte Drăgan a murit abia în august, a douăzeci și șasea zi, lingă pădurea Băneasa, și vinovat de moartea lui — deși n-am putut s-o dovedesc niciodată —, sînt eu. (*Pe momentul general de surpriză.*) Axinte evadase din lagăr la începutul lui august. Eu am fost tot timpul legătura lui superioară și, evadînd, m-a căutat, cum era și firesc, tot pe mine. În 26 august, transportam un camion cu muniții. Noi doi, Axinte și Catrina, răspunzînd de transport și constatînd cu surpriză că în urma noastră, de la un moment dat, se afla o mașină nemțească. Ne urmărea. Viteza mai mare ca a noastră, distanța scădea... Și atunci a fost nevoie ca unul din noi, eu ori Axinte Drăgan, să sară din camion, și cu o grenadă în mînă, cu pieptul nostru, cu viața, dar oricum, să-i oprim. (*Încearcă să-și refuze emoția.*) Am vrut să sar eu. Dar Axinte, mai iute, a tras la sorți! Și-a coborît apoi fără să-mi arate monedă și fără să mai aflu vreodată dacă a fost într-adevăr „capul“, cum se jurase el... Că trăgînd eu, asta-i sigur, orice ar fi fost, „cap“ ori „co-roană“, săream eu acolo și ar fi fost el aici. Și așa, în ziua de douăzeci și șase, ca un om oarecare, eroic și sfînt — asta înseamnă sfînt, Aurelia —, Axinte Drăgan a murit. (*Horia s-a îndreptat spre fereastră. Afară, treptat, a început să se lumineze de ziuă; Catrina îl urmează.*) Dar tu ai căutat totdeauna doar un vinovat de arestare, și mai puțin să afli pentru cine și pentru ce a luptat.

HORIA : Întrebarea rămîne...

CATRINA : O așteptam. Dacă Nicolae Roșca e vinovat, voit sau nu, de arestarea de-atunci...

HORIA : Dacă astă-seară a mințit, afirmînd că proiectul e bun...

CATRINA : ... și dacă hrana ta sufletească și otrava ta — suspiciunea, din care vrei să-ți faci un ideal și un scop al existenței, se mai justifică și acum, cînd se luminează de zi.

HORIA : Eu pot dovedi că proiectul...

(*Pe schimbul de replici, ascendent ca tensiune — un ciocănit discret : în pra-*

gul ușii, o figură ciudată, de timid, nimerit din greșeală.)

MUNTEANU : Vecinii m-au rugat să vă spun că-i deranjează scandalul...

LETIȚIA : Munteanu !

MUNTEANU (*ca și cînd n-ar fi fost vorba de el*) : ... fiind ora trei. (*Exact.*) Trei și unsprezece minute...

CATRINA : Alexandre ! Tu, tot nebun !..

MUNTEANU : M-a însărcinat comitetul de bloc.

ALBU (*exploziv*) : O mie de petarde pentru M.A. ! Bine-ai venit, om de gheață ! Bine-ai venit, omule !

MUNTEANU (*lui tot îi ninge și-i plouă*) : Am venit prost... Sînt neom... Și topit ! Care gheață ?

AURELIA : Să-i pregătim ceva... Poate i-e foame.

MUNTEANU (*modest*) : Aș dori un prosop...

AURELIA : Cum, un prosop ?

MUNTEANU : Sînt murdar. Nespălat de trei zile.

LETIȚIA : Să te conduc la baie.

MUNTEANU : Și nedormit. Aș prefera un pat ! (*Alintînd.*) Un pătuț... Un pătuc...

CATRINA : Adică voi ați intrat în funcțiune ? ! Cu cit ? Zi odată, Munte !

MUNTEANU : La nominal. După grafic. (*Refuzînd efuziunea.*) Și patul... vă rog... Că n-am cerut decorații... Un pat. (*Sugerînd, poate, că ar ști ceva mai multe.*) Așezați-l, vă rog, lingă Roșca. Vreau să mor lingă el.

ROȘCA : Fă tu mult pe nebunul !

MUNTEANU (*s-a întins pe pat, voce stînsă*) : Generatorul tocmai intra în funcțiune. Sincronizam. Eram în momentul decisiv al cuplării... Și intră o secretară (*citează*) : „V-a telefonat cineva. Nu și-a spus numele... V-a rugat să plecați imediat“... „Unde ?“ — întreb eu. „A uitat să transmită.“

MARIA : Și-ai plecat... (*Gest cald, de mulțumire.*)

MUNTEANU : Nu, am sincronizat. La 22.40.

MARIA : Ne temeam că pierzi trenul...

MUNTEANU : Da' nu vă știu ? (*Din nou la curent.*) Aveam bilet de ieri... (*A închis ochii.*) Să vă fie rușine !

AURELIA : A ațipit... (*Deziluzie.*) Generosul Munteanu !

MUNTEANU (*de departe*) : Eu — generos ? Sînt antigeneros din principiu.

AURELIA : Și se spunea : „cu idei“...

MUNTEANU (*jignit*) : Cum „cu idei“ ? Mă jigniți ! Eu trăiesc din salariu.

AURELIA : Mai bine tu veneai!
MUNTEANU (*brusc animat, dar tragic*): Deci, să nu vin. Frumos! Să evit și întâlnirea?! (*Pentru prima oară, un Munteanu avînd „foarte curioase idei“*.) Să nu-i mai spun lui Catrina, de la obraz, că la trei noaptea se doarme? (*Indignat*.) Că nu mai e flăcău! Ce, face două norme pe zi? Nu avem Codul Muncii?

AURELIA (*admirativ*): Uite la eschimos!

CATRINA : Tu vezi de tine, adormitule!

MUNTEANU (*jignit și acum*): Sau s-o iert pe Letiția? Că mă uit la ea — și poftim! Merge pe trezeci de ani și parc-ar fi trecut prin războaie... Cine e agresorul?

AURELIA : Retras — retras, dar vede...

MUNTEANU : Ei bine, nu! (*Tragic și acum*.) E ultima oară în viață cînd am fost pus pe drumuri fără să mi se spună de ce. E împotriva rațiunii, tovarășe Roșca! Nu-i tehnic! Tehnica ne omoară... Secolul douăzeci!

AURELIA : Strecoară și idei...

MUNTEANU : Și-ți voi critica și consoarta... Superbă, dom'le, recunosc... Ar cuceri și Italia... De Franța nu mai vorbesc... Dar nu ne mai dă decît lieduri... Unde-i repertoriul mondial? Și tu, Albu — la fel! Nici un roman? Îți lipsește conflictul? Să-ți aduc eu din Antarctica mea! (*Constată că-i urmărit de Aurelia*.) Tu, ce te uiți?

AURELIA : Îți urmăresc laconismul.

MUNTEANU : Mărită-te, e timpul...

AURELIA : Cu cine?

MUNTEANU : Faci zece bilețele și tragi. (*Foarte simplu!*)

AURELIA : Cu un bilețel?

MUNTEANU : Și scrii pe toate Munteanu. (*Confidență*.) Aș avea un post liber pe schemă, de soție-șefă, fără adjunct și adjunote... Dar încadrate mică...

HORIA (*nu mai rezistă*): Terminați cu prostiile! (*Venind spre Munteanu*.) N-ai venit aici ca să dormi! Nici să glumești cu Viespe...

MUNTEANU : Deci n-ai răbdat pîn' la urmă (*ca despre o victorie a lui*), și-ai vorbit! Mă întrebam cît rezisti.

HORIA : Mă interesează proiectul.

MUNTEANU : Cred și eu. (*Il „acuză“*.) Fiindcă ai nimerit-o. Ai scos și tu un lucru frumos... Mai ales alimentarea... E o idee nouă. Chiar mă și mir... (*„Regretînd“*.) Cum ți-a venit,

mă? De unde? Că tu erai fraier de tot...

HORIA (*nu poate înțelege*): Și limitarea pe fluxul tehnologic? Strangularea din B?

MUNTEANU : Pentru moment nu-i nimic. Am văzut o licență străină. Sînt limitați și nemții!

CATRINA : Deci, s-o aplic?

MUNTEANU : Aplic-o, dom'le, rapid. Cîștiți optzeci la sută. Și nu te potrivii la strangulările lui Horia Drăgan. Deși, stați! (*Pentru prima oară, volubil și pasionat*.) Aș mai avea o idee... dar ne costă trei ani. Sau poate nu ne costă? Măi, Roșca! (*Il trage spre el*.) O putem combina cu propunerea ta. Mecanizarea din mers. fără scădere de plan... (*Incîntat*.) Fraților! Uniți ideea lui Horia cu propunerea mea, băgați-l aici și pe Roșca, plus o femeie-cerber — femeile sînt o forță, se revine la matriarhat —, și-n trei săptămîni... Ce zic trei?! Chiar în două... (*Constată lipsa de efuziune și comunicare la cei din jur*.) Dar ce-i cu voi?

AURELIA (*șoptit*): Monumente de piatră...

MUNTEANU : Ce monumente?

AURELIA : Mamuți...

MUNTEANU : Tu încetează odată! (*Din nou, grav*.) Ce-i cu tine, Letiția? Pentru cine am vorbit? Trebuie să mă întorc cu 4.40... Mai am doar patruzeci și cinci de minute. Pierd trenul.

AURELIA (*sugestie radicală*): Scoți pumnalul...

MUNTEANU : Îl scot!

AURELIA : Comiți o crimă...

MUNTEANU : Comit!

AURELIA : Și te însori...

MUNTEANU (*a devenit atent*): Cer procuratura de stat! Ce e cu voi?

CATRINA : Vechea poveste, Muntene, dar într-o haină nouă! Drăgan e convins și azi că Roșca ar fi vinovat de căderea lui Axinte Drăgan. Ei bine, Drăgane (*s-a apropiat de el*), înainte de a-ți oferi suficiente fapte la care să poți reflecta toată viața — și pe care nu întîmplător nu ți le-am spus pînă acum —, îți mai dau cinci minute. Să știu dacă-ți menții acuzația. (*Letiției*.) Și ție, tot cinci! Să reflectați împreună!

LETIȚIA : Cred că e prea tîrziu. (*De parcă ar fi numai ei doi*.) Mi-ai ascuns cîndva tinerețea, cum ai crescut, neîncrederea tale. Mi-ai ascuns îndoiala în privința lui Roșca și sus-

picuinea crescîndă. Mi-ai ascuns, pînă și astă-seară, neîncrederea în proiect, și conștiința unei limitări, pe care tu o credeai.

HORIA : Voiam de mult să-ți fi spus...

LETIȚIA : Regretul unor erori ? O recunoaștere mai mult decît tardivă ? Ce-ai fi putut să-mi spui ?

HORIA : De ce-am fugit după liniștea ta, atunci în prima zi... Cum n-am îndrăznit să-ți vorbesc despre mine, ca nu cumva să te pierd, într-a doua... Cum am iubit în tine ceea ce eu nu eram și nu eram în stare : să fiu liniștit, să rîd, să cred în cei din jur... Și te-am iubit ciudat, iubind, aș spune, în tine, pe cel care aș fi putut deveni. M-am străduit să devin, cu convingerea intimă — repet, că acești douăzeci de ani nu trebuie să fie numai ani de construcție, ci și de reconstrucție internă, a mea. Iar proiectul, o treaptă, o victorie. În proiect, însă, nu credeam. Atunci a apărut îndoiala. Izbucnirea de astă-seară... Și tocmai asta voiam să te rog : să mă ștergi dintre coautori... Să nu-l semnez ! Nici tu să nu te consideri legată. Adică să te gîndești... și cum crezi — eventual, să nu rămîi lângă mine... Nu mai sînt cel din urmă cu ani, e adevărat... dar răbufniri meschine, sau nu — numește-le cum îți place ! —, vor mai fi. Suspiciunea are și ea rădăcini, care refuză să moară. Apoi, aș fi fost și gelos. M-aș fi îndoit de tine. N-aș fi cunoscut bucurii. Mereu singur. Întrebîndu-mă, la nesfîrșit, dacă Roșca e vinovat de căderea lui Axinte Drăgan... Pentru că am crezut-o, o cred și acum... (*Disperat.*) Și nu mai vreau să cred !

CATRINA : Nu, Roșca nu a trădat ! Rudele tale ! — și nu rude, dușmani — față de care ai făcut imprudența să amintești de casa unde-l văzuseși cîndva pe Axinte intrînd. Te-au trimis la el cu alimente, urmărind doar confirmarea adresei și neîntîrziind să-l trădeze. Avem aceste dovezi. Ca apoi, tot ei să te îndepărteze de amintirea lui și de noi, transmițîndu-ți și ura și neîncrederea în om și felul lor de a gîndi, trimițîndu-te să strigi pe străzi, cînd nu aveai nici cincisprezece ani, ceea ce gîndeau despre noi. Și cînd te-am prins de guler, în Piața Palatului — ți-amintești ? — și am aflat că te cheamă Horia Drăgan, am înțeles că răspund și te-am smuls din mîinile lor !

HORIA (nereușind să înțeleagă) : Cum ? Rudele mele ? Prin mine ?

CATRINA : Nu ți-am spus-o pînă azi pentru că purtai și tu, e drept, o vinovăție a vârstei și a naivității de atunci. Ca să-i afli măsura și s-o poți înfrunta, aveai nevoie de tăria de azi. O tărie pe care ai căpătat-o pentru că nu ai fost singur. La Salva — în brigada lui Roșca ; în institut — alături de Albu ; pe șantiere — lucrînd lângă Alexe Munteanu ; și aici chiar, alături de Letiția Dinu. Da, noi am fost peste tot ! Dar tu ai răspuns încrederii noastre cu suspiciunea ta și asta a fost tot o trădare. L-ai suspectat pe Catrina că vrea să se arate grozav ; pe Roșca, la fel — învinuindu-l mereu. Pe Letiția chiar, că nu te-ar înțelege... Dar noi, cîți ne știi, controlăm tot, pas cu pas, verificăm de zece ori fiecare hotărîre a noastră, pentru a ne convinge că-i bună, alegem fiice om la locul lui, potrivit. Nu pornim niciodată de la neîncrederea în om și nu-i suspectăm demnitățile, nici cinstea, nici forța de a se îndrepta, după ce a greșit. Credem și în tine, azi ! (*Refuzînd emoția clipei.*) Numai tu, Roșca, vezi, de ce i-ai spus așa de tîrziu : „Omul acela sînt eu !“ (*Pe glumă.*) Nu te-a lăsat Maria ?

MARIA : Da, ați ghicit. L-am oprit de fiice dată cînd ar fi vrut s-o facă, și chiar cu cuvintele lui.

CATRINA : Care cuvinte, Roșca ?

MARIA : „Oamenii cinstiți nu se scuză. Ei sînt pur și simplu cinstiți“.

CATRINA : Ei, nu vorbi ! Și filozof pe deasupra !

ROȘCA : Mult mai simplu, Catrina !

CATRINA : Nu-mi spune mie. Lui ! (*Gest spre Horia Drăgan.*)

ROȘCA : Mult mai simplu, Drăgane. La Salva — nu știam cine ești ; la facultate — ce vrei ; pe șantiere — ce cauți. Cum să-ți vindec eu neîncrederea în mine, cînd tu nu credeai nici în Horia Drăgan ? Pentru că nu credeai. Și-am așteptat. Că tu ai spus astă-seară, aici, multe lucruri urîte. O să le uit. Dar ai spus și un lucru frumos...

HORIA : N-am spus nici unul, Roșca !

ROȘCA : Ba da. Despre proiect, despre anii aceștia, și ce-au însemnat pentru tine...

HORIA : Ani de muncă utilă.

ROȘCA : Primii ani !

HORIA : Și un proiect util.

ROȘCA : Primul proiect, Drăgane !

HORIA : Ce-nseamnă „primul“, Roșca ?

ROȘCA (*se privește lung*): E prima oară când vrei cu adevărat să-ți răspund.

CATRINA: Și nu se putea mai devreme, ci azi — n-o mai lungi, măi Roșca —, pentru că suspiciunea trebuia să moară într-însul, asta voiai să spui, și a murit! Fie-i țărîna ușoară! Și treci la alte concluzii, că mai aveai tu ceva pentru ziua de azi.

ROȘCA: Aș fi avut un mesaj din partea lui Axinte Drăgan.

AURELIA: Ca în romanul lui Albu! Mă jur!

CATRINA: Lasă acum romanele, Viespe!

AURELIA: Se făcea că-i un mare congres, unde vin toți constructorii țării, în anul 2 000.

ALBU: Termină, Reli. Nu-i scris încă nimic!

AURELIA: Ba era scris, știu eu, ca fiecare constructor să prezinte, ca pe-un carnet, la intrare — un vis. Dar vouă vă e teamă! Rușine! Voi nu visați nimic!

MUNTEANU (*ca în primul moment al venirii*): Cum să visez? Sînt în criză de timp. Și-s nedormit. Plec peste, optsprezece minute... Am să visez în tren...

MARIA: Să ne amintim de noaptea aceasta. A fost o noapte frumoasă...

AURELIA: Zi, Albu, și tu! N-o să te critice nimeni!

ALBU: Să fiu chemat la tribună — în acel an 2000 — și întreat: V-a fost greu, nu-i așa? Ați înfrînt lașitățile și dușmani? Ați învins suspiciuni? Iar eu să răspund: Da, cam așa a fost... Oricît ar părea de ciudat!

CATRINA: Dar nu i-ai spus mesajul. Nu-i încă „2000“, Roșca!

ROȘCA (*lui Horia*): Fii demn. Și să visezi ceea ce n-am cutezat noi atunci. Din partea lui Axinte Drăgan.

AURELIA: Eu am două visuri: să fac un fals în acte, să nu se afle că atunci, în '44, încă nu mă născusem. Și visul doi: să vină odată un Munteanu, un Drăgan, un Albu, sau poate altul, mult mai grozav ca ei, și să-mi spună: Reli, tu ești foarte frumoasă... Te iubesc nebunește!

LETIȚIA: Și va veni!

AURELIA: Ei, aș! Că eu sînt proastă să-l cred... (*Pauză.*) Și-am să-l cred, cum zice tovarășul Roșca, oricît ar părea de ciudat!